

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. balandžio 10 d.*

Turinys

I – Teisinis pagrindas	4
II – Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas	5
III – Ieškiniai Bendrajame Tesime ir skundžiamas sprendimas	8
IV – Šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme	9
V – Dėl apeliacinių skundų	10
A – Pagrindų santrauka	10
B – Pagrindų nagrinėjimas	11
1. Dėl pagrindų, susijusių su dukterinių bendrovių padaryto pažeidimo inkriminavimu jų patronuojančiosioms bendrovėms	11
a) Dėl Alstom grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo, susijusio su Komisijai nustatytos pareigos motyvuoti pažeidimu	11
i) Dėl Alstom grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies	11
– Šalių argumentai	11
– Teisingumo Teismo vertinimas	12
ii) Dėl Alstom grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antros dalies	14
b) Dėl Areva pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir Alstom grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo, kurie susiję su Bendrajam Teismui nustatytos pareigos motyvuoti pažeidimu	15
i) Dėl Alstom grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmos dalies ..	15

* Proceso kalba: prancūzų.

ii)	Dėl Areva pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir Alstom grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo antrojo pagrindo antros dalies	16
	– Šalių argumentai	16
	– Teisingumo Teismo vertinimas	17
iii)	Dėl Alstom grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo ketvirtos dalies.	18
c)	Dėl Alstom grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo, susijusio su SESV 101 straipsnio, konkrečiai kalbant, su pažeidimo inkriminavimo taisyklių ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą bei nekaltumo prezumpcijos principų pažeidimu	19
i)	Dėl Alstom grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirmos dalies	19
ii)	Dėl Alstom grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antros dalies	20
2.	Dėl pagrindų, susijusių su taisyklių dėl solidarumo mokant baudas taikymu	20
a)	Dėl argumentų, susijusių su nustatytu patronuojančiųjų bendrovių Areva ir Alstom faktiniu solidarumu	21
i)	Šalių argumentai	21
ii)	Teisingumo Teismo vertinimas	22
	– Dėl priimtumo	22
	– Dėl esmės	23
b)	Dėl argumentų, susijusių su vidiniu baudos paskirstymu tarp solidariųjų bendraskolių ..	25
i)	Šalių argumentai	25
ii)	Teisingumo Teismo vertinimas	26
3.	Dėl Areva pateikto apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo, susijusio su proporcingumo ir vienodo požiūrio principų pažeidimu nustatant jai skirtą baudą	28
i)	Šalių argumentai	28
ii)	Teisingumo Teismo vertinimas	28
4.	Dėl Alstom apeliaciniame skunde pateikto penktojo pagrindo, susijusio su teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimu	30
i)	Šalių argumentai	30
ii)	Teisingumo Teismo vertinimas	30
VI	– Dėl bylinėjimosi išlaidų	32

„Apeliacinis skundas — Konkurencija — Kartelis — Skirstomųjų įrenginių su dujų izoliacija projektų rinka — Dukterinių bendrovių padaryto pažeidimo inkriminavimas jų patronuojančiosioms bendrovėms — Pareiga motyvuoti — Solidarioji atsakomybė už baudos sumokėjimą — Įmonės sąvoka — Vadinamasis „faktinis“ solidarumas — Teisinio saugumo ir bausmių bei sankcijų individualumo principai — Proporciningumo ir vienodo požiūrio principai“

Sujungtose bylose C-247/11 P ir C-253/11 P

dėl 2011 m. gegužės 18 ir 20 d. pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateiktų dviejų apeliacinių skundų

Areva SA (C-247/11 P), įsteigta Paryžiuje (Prancūzija), atstovaujama advokatų A. Schild, C. Simphal ir E. Estellon,

apeliantė,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Alstom SA, įsteigta Levalua Perėje (Prancūzija),

T&D Holding SA, buvusiai *Areva T&D Holding SA*, įsteigta Levalua Perėje,

Alstom Grid SAS, buvusiai *Areva T&D SA*, įsteigta *La Défense* (Prancūzija),

Alstom Grid AG, buvusiai *Areva T&D AG*, įsteigta Oberentfeldene (Šveicarija) (C-253/11 P),

atstovaujamos advokatų J. Derenne, A. Müller-Rappard ir M. Lagrue,

ieškovėms pirmojoje instancijoje,

Europos Komisijai, atstovaujamai V. Bottka ir N. von Lingen nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

ir

Alstom SA,

T&D Holding SA,

Alstom Grid SAS,

Alstom Grid AG (C-253/11 P),

atstovaujamos advokatų J. Derenne, A. Müller-Rappard ir M. Lagrue,

apeliantės,

dalyvaujant kitoms proceso šalims:

Areva SA, atstovaujamai advokatų A. Schild, C. Simphal ir E. Estellon,

ieškovei pirmojoje instancijoje,

Europos Komisijai, atstovaujamai V. Bottka ir N. von Lingen, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti
Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas
K. Lenaerts, einantis ketvirtosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai M. Safjan, J. Malenovský ir
A. Prechal (pranešėja),

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. gegužės 2 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2013 m. rugsėjo 19 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Apeliaciniais skundais *Areva SA* (toliau – *Areva*), *Alstom SA* (toliau – *Alstom*), *T&D Holding SA*, *Alstom Grid SAS* ir *Alstom Grid AG* (toliau šios keturios bendrovės kartu – *Alstom* grupės bendrovės, o visos šios penkios bendrovės kartu – bendrovės apeliančios) prašo panaikinti 2011 m. kovo 3 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Areva ir kt. prieš Komisiją* (T-117/07 ir T-121/07, Rink. p. II-633, toliau – skundžiamas sprendimas) tiek, kiek šiuo sprendimu Bendrasis Teismas atmetė jų ieškinius, kuriuose pateiktas pagrindinis reikalavimas iš dalies panaikinti 2007 m. sausio 24 d. Komisijos sprendimą C(2006) 6762 galutinis dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/F/38.899 – Skirstomieji įrenginiai su dujų izoliacija), kurio santrauka buvo paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 5, 2008, p. 7, toliau – ginčijamas sprendimas), ir papildomas reikalavimas sumažinti tuo sprendimu joms skirtos baudos dydį.

I – Teisinis pagrindas

- 2 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [EB] 81 ir 82 straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 23 straipsnis „Baudos“ išdėstytas taip:

„<...>

2. Komisija savo sprendimu gali skirti baudas įmonėms ar įmonių asociacijoms, jei jos tyčia ar dėl neatsargumo:

- a) pažeidžia [EB 81] ar [82] straipsnio nuostatas; <...>

<...>

3. Nustatant baudos dydį atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę.

<...>“

- 3 Šio reglamento 31 straipsnyje „Teisingumo Teismo atliekamas peržiūrėjimas“ nustatyta:

„Teisingumo Teismas turi neribotą jurisdikciją peržiūrėti sprendimus, kuriais Komisija yra nustačiusi vienkartinę ar periodinę baudą. Jis gali panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę ar periodinę baudą.“

II – Ginčo aplinkybės ir ginčijamas sprendimas

- 4 Skundžiamo sprendimo 1–35 punktuose išdėstytos šio ginčo faktinės aplinkybės gali būti apibendrintos, kaip išdėstyta toliau.

- 5 Ginčas susijęs su karteliu skirstomųjų įrenginių su dujų izoliacija (toliau – SĮDI), skirtų kontroliuoti energijos srautą elektros tinkle, pardavimo srityje. Tai sunkioji elektros įranga, naudojama kaip visiškai įrengtų elektros pastorių pagrindinė sudedamoji dalis.

- 6 Skundžiamo sprendimo 6–9 punktuose atskiros su šiuo ginču susijusios bendrovės apibūdinamos šitaip:

„6 *Alstom* (buvusi *Alsthom*), pagal Prancūzijos teisę įsteigta akcinė bendrovė, turinti valdybą, yra bendrovių grupės (toliau – *Alstom* grupė) patronuojančioji bendrovė. Per laikotarpį nuo 1988 m. balandžio 15 d. iki 2004 m. sausio 8 d. *Alstom* grupė veikė elektros perdavimo ir paskirstymo srityje (toliau – T & D sektorius), būtent kiek tai susiję su SĮDI.

7 *Alstom* grupės viduje su SĮDI susijusią veiklą Prancūzijoje iki 1989 m. vykdė *Alsthom SA (France)*, ji minėtais metais buvo pervadinta į *GEC Alsthom SA*, 100 % priklausančią *GEC Alsthom NV*. 1992 m. lapkričio 16 d. buvo įsteigta *Kléber Eylau SA*, jai susitarimu, įsigaliojusių 1992 m. gruodžio 7 d., buvo patikėta su SĮDI susijusi veikla Prancūzijoje. *Kléber Eylau* 99,76 % kapitalo priklausė *GEC Alsthom SA* ir 0,04 % – *Étoile Kléber*. 1993 m. birželio mėn. *Kléber Eylau* tapo *GEC Alsthom T&D SA*, kuri savo ruožtu 1998 m. birželio mėn. tapo *Alstom T & D SA*. Pastaroji bendrovė 100 % priklausė *Alstom Holdings (France)*, kurios 100 % kapitalo priklausė *Alstom*.

8 Nuo 1986 m. sausio mėn., kai *Sprecher Energie AG* tapo visiškai *Alsthom* priklausančia dukterine bendrove, *Alstom* grupės su SĮDI susijusi veikla paraleliai buvo vykdoma Šveicarijoje ir Prancūzijoje. 1993 m. lapkričio mėn. *Sprecher Energie* tapo *GEC Alsthom T & D AG*, kuri 1997 m. liepos mėn. tapo *GEC Alsthom AG*, o 1998 m. birželio mėn. – *Alstom AG* [toliau – *Alstom (Suisse)*]. 2000 m. gruodžio 22 d. pastarąją bendrovę nupirko *Alstom Power (Schweiz) AG*. Naujas vienetas buvo pavadintas *Alstom (Schweiz) AG*. 2002 m. lapkričio mėn. *Alstom* grupės viduje buvo sukurtas naujas juridinis vienetas, kuriam perleista veikla T & D sektoriuje Šveicarijoje. Iš pradžių pavadintas *Alstom (Schweiz) Services AG*, šis naujas vienetas vėliau buvo pervadintas į *Alstom T & D AG*.

9 Visa *Alstom* grupės veikla T & D sektoriuje 2004 m. sausio 8 d. buvo perleista grupei, kurios patronuojanti [patronuojančioji] bendrovė yra pagal Prancūzijos teisę įsteigta akcinė bendrovė *Areva*, turinti direktorių tarybą ir stebėtojų tarybą (toliau – *Areva* grupė). Nuo 2004 m. sausio 9 d. iki gegužės 11 d. *Areva* grupėje su SĮDI susijusią veiklą vykdė *Areva T & D SA* ir *Areva T & D AG*, t. y. *Areva T & D Holding SA* [(toliau – *Areva T & D Holding*)] priklausančios dukterinės bendrovės, o pati *Areva T & D Holding* visiškai priklausė *Areva* (toliau visos kartu – *Areva* grupės bendrovės).“

- 7 2004 m. kovo 3 d. *ABB Ltd* (toliau – ABB) Komisiją informavo apie veikiantį kartelį SIDI sektoriuje ir žodžiu pateikė prašymą atleisti nuo baudų pagal Komisijos pranešimą apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (OL C 45, 2002, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 155, toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo). 2004 m. balandžio 25 d. Komisija ABB pritaikė sąlyginį atleidimą nuo baudų.
- 8 Remdamasi ABB parodymais Komisija pradėjo tyrimą ir 2004 m. gegužės 11 d. ir 12 d. atliko netikėtas patikras būtent *Areva T&D SA* patalpose. 2006 m. balandžio 20 d. Komisija priėmė pranešimą apie kaltinimus, apie jį buvo pranešta ne tik *Alstom* ir *Areva* grupės bendrovėms, bet ir ABB, *Fuji Electric Holdings Co. Ltd* ir *Fuji Electric Systems Co. Ltd*, *Hitachi Ltd* ir *Hitachi Europe Ltd*, *Japan AE Power Systems Corp.*, *Mitsubishi Electric System Corp.*, *Nuova Magrini Galileo SpA*, *Schneider Electric SA*, *Siemens AG*, *Toshiba Corp.* ir penkioms grupės bendrovėms, kurių patronuojančioji bendrovė buvo *VA Technologie AG* ir tarp kurių buvo pati *VA Technologie AG*.
- 9 2007 m. sausio 24 d. Komisija priėmė ginčijamą sprendimą, apie jį pranešta 20 bendrovių, kurioms buvo skirtas pranešimas apie kaltinimus.
- 10 Aptariamo kartelio požymiai, kurie konstatuoti ginčijamame sprendime, skundžiamo sprendimo 29–31 punktuose trumpai apibūdinti taip:

„29 Ginčijamo sprendimo 113–123 konstatuojamosiose dalyse Komisija nurodė, kad kartelyje dalyvavusios įvairios įmonės pasauliniu mastu, išskyrus tam tikras rinkas, koordinavo SIDI projektų skyrimą pagal sutartas taisykles būtent tam, kad išlaikytų kvotas, kurios aiškiai parodo istoriškai nusistovėjusias jų rinkos dalis. Komisija patikslino, kad SIDI projektai buvo skiriami remiantis bendra „Japonijos“ kvota ir bendra „Europos“ kvota, kurias po to [paskui] turėjo pasidalyti atitinkamai Japonijos gamintojai ir Europos gamintojai. 1988 m. balandžio 15 d. Vienoje [(Austrija)] pasirašytame susitarime (toliau – GQ susitarimas) buvo įtvirtintos taisyklės, pagal kurias leidžiama SIDI projektus skirti arba Japonijos gamintojams, arba Europos gamintojams ir jų vertę priskirti atitinkamai kvotai. Be to, ginčijamo sprendimo 124–132 konstatuojamosiose dalyse Komisija nurodė, kad kartelyje dalyvavusios įvairios įmonės sudarė žodinį susitarimą, pagal kurį SIDI projektai, Japonijoje ir Europos valstybėse narėse, dalyvaujančiose kartelyje, – kartu vadinamose SIDI projektų „šalyse gamintojose“, – buvo iš anksto paskirti atitinkamai kartelio nariams Japonijoje ir Europoje. „Šalyse gamintojose“ tarp šių dviejų šalių grupių nebuvo keičiamasi informacija dėl SIDI projektų ir jie nebuvo įtraukti į atitinkamas kvotas.

30 GQ susitarime buvo taisyklių, susijusių su keitimusi informacija, reikalinga karteliui tarp dviejų gamintojų grupių veikti, o ši keitimasi užtikrino būtent dviejų grupių sekretorės, kad būtų galima manipuliuoti atitinkamais konkursais ir nustatyti SIDI projektų, kurie neturėjo būti atrinkti, kainas. Pagal GQ susitarimo 2 priedą šis susitarimas taikomas visame pasaulyje, išskyrus Jungtines Amerikos Valstijas, Kanadą, Japoniją ir 17 Vakarų Europos šalių. Be to, pagal [ši nerašytą susitarimą] SIDI projektai kitose Europos šalyse nei „šalyse gamintojose“ taip pat iš anksto buvo priskirti Europos šalių grupei, o Japonijos gamintojai įsipareigojo neteikti pasiūlymų dėl SIDI projektų Europoje.

31 Komisijos teigimu, SIDI projektų pasidalijimą tarp Europos gamintojų reguliavo susitarimas, kuris taip pat pasirašytas 1988 m. balandžio 15 d. Vienoje, – „E-Group Operation Agreement for GQ-Agreement“ („E grupės susitarimas dėl GQ susitarimo įgyvendinimo“) <...>. Komisija pažymėjo, kad SIDI projektų skyrimui Europoje taikytos tos pačios taisyklės bei procedūros kaip ir tos, kurios taikomos SIDI projektų skyrimui kitose šalyse. Būtent apie SIDI projektus Europoje taip pat turėjo būti pranešta, jie turėjo būti įtraukiami į sąrašą, paskiriami, valdomi arba jiems pasiūlyta minimali kaina.“

- 11 Konstatavusi faktines aplinkybes ir pateikusi teisinį vertinimą, ginčijamame sprendime Komisija padarė išvadą, kad nagrinėjamos įmonės pažeidė EB 81 straipsnį ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo 53 straipsnį (OL L 1, 1994, p. 3, toliau – EEE susitarimas) ir skyrė joms baudas; jų dydis apskaičiuotas taikant metodiką, išdėstyta Baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairėse (OL C 9, 1998, p. 3; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 8 sk., 1 t., p. 171, toliau – gairės), ir pranešimą dėl bendradarbiavimo.
- 12 Komisija nusprendė, kad pritaikius pranešimą dėl bendradarbiavimo turi būti patenkintas ABB prašymas atleisti nuo baudos, tačiau kitų bendrovių, tarp kurių yra *Areva*, pateikti prašymai atleisti nuo baudos ar ją sumažinti turi būti atmesti.
- 13 Ginčijamo sprendimo 1 ir 2 straipsniuose nustatyta:

„1 straipsnis

Šios įmonės pažeidė [EB 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį] nurodytais laikotarpiais dalyvaudamos visuose susitarimuose ir vykdydamos suderintus veiksmus (SĪDI) sektoriuje [Europos ekonominėje erdvėje]:

<...> <...>

- b) [*Alstom*] nuo 1988 m. balandžio 15 d. iki 2004 m. sausio 8 d.;
- c) [*Areva*] nuo 2004 m. sausio 9 d. iki 2004 m. gegužės 11 d.;
- d) *Areva T&D AG* nuo 2003 m. gruodžio 22 d. iki 2004 m. gegužės 11 d.;
- e) *Areva T&D Holding* <...> nuo 2004 m. sausio 9 d. iki 2004 m. gegužės 11 d.;
- f) *Areva T&D SA* nuo 1992 m. gruodžio 7 d. iki 2004 m. gegužės 11 d.;

<...>

2 straipsnis

Už 1 straipsnyje nurodytus pažeidimus skiriamos tokios baudos:

<...>

- b) [*Alstom*]: 11 475 000 eurų;
- c) [*Alstom*] kartu ir solidariai su *Areva T&D SA*: 53 550 000 eurų. Iš *Areva T&D SA* skirtos baudos (53 550 000 eurų), *Areva* <...>, *Areva T&D Holding* <...> ir *Areva T&D AG*, kartu ir solidariai su *Areva T&D SA*: 25 500 000 eurų.

<...>“

- 14 Remiantis bendrovių apeliančių pateikta informacija darytina išvada, kad 2010 m. birželio 7 d. *Areva* perleido visą savo veiklą T & D sektoriuje. Konkrečiai *Alstom* perėmė perdavimo veiklą. Vėliau *Areva T&D Holding* buvo pervadinta į *T&D Holding SA*, *Areva T&D SA* tapo *Alstom Grid SAS*, o *Areva T&D AG* nuo šiol žinoma pavadinimu *Alstom Grid AG*.

III – Ieškiniai Bendrajame Tesime ir skundžiamas sprendimas

- 15 Remiantis skundžiamo sprendimo 50 punktu darytina išvada, kad reikalavimams dėl panaikinimo pagrįsti *Areva* grupės bendrovės pateikė septynis pagrindus, kuriuos Bendrasis Teismas trumpai išdėstė taip:

„Pirmasis ieškinio pagrindas susijęs su EB 253 straipsnyje numatytos pareigos motyvuoti nesilaikymu. Antrasis pagrindas iš esmės susijęs su pažeidimų priskyrimo taisyklių, išplaukiančių iš EB 81 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies, pažeidimu ir pagrindinių teisinio saugumo bei nuostatų negaliojimo atgaline data principų pažeidimu. Trečiasis ieškinio pagrindas iš esmės susijęs su pažeidimų priskyrimo taisyklių, išplaukiančių iš EB 81 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies, pažeidimu. Ketvirtasis pagrindas iš esmės susijęs su pažeidimų priskyrimo ir baudų solidararaus mokėjimo taisyklių, išplaukiančių iš EB 81 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies, pažeidimu, EB 7 straipsnio pažeidimu ir pagrindinių vienodo požiūrio ir proporcingumo, teisinio saugumo, nuostatų negaliojimo atgaline data ir veiksmingos teisminės apsaugos principų pažeidimu. Penktasis ieškinio pagrindas susijęs su baudų solidararaus mokėjimo taisyklių, išplaukiančių iš EB 81 straipsnio 1 dalies ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies, pažeidimu. Šeštasis ieškinio pagrindas iš esmės susijęs su [reglamento Nr. 1/2003] 23 straipsnio 2 dalies a punkto pažeidimu ir [gairių] 2 punkto pažeidimu, vertinimo klaida ir pagrindinių vienodo požiūrio bei proporcingumo principų pažeidimu. Galiausiai septintasis ieškinio pagrindas iš esmės susijęs su vertinimo klaida bei EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalies, taip pat pranešimo dėl bendradarbiavimo pažeidimu.“

- 16 Skundžiamo sprendimo 51 punkte Bendrasis Teismas taip trumpai išdėstė visus aštuonis ieškinio pagrindus, kuriuos *Alstom* pateikė reikalavimams pagrįsti:

„Pirmasis ieškinio pagrindas susijęs su teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimu. Antrasis pagrindas iš esmės susijęs su baudų solidararaus mokėjimo taisyklių, išplaukiančių iš EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio, pažeidimu, pagrindinių teisinio saugumo bei bausmių individualumo principų pažeidimu ir EB 253 straipsnyje numatytos pareigos motyvuoti nesilaikymu. Ketvirtasis ieškinio pagrindas susijęs visų pirma su pažeidimų priskyrimo taisyklių, išplaukiančių iš EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio, pažeidimu ir teisės klaida arba su Reglamento Nr. 1/2003 25 straipsnio pažeidimu. Penktasis pagrindas iš esmės susijęs su vertinimo klaida, gairių pažeidimu, vienodo požiūrio ir proporcingumo principų pažeidimu ir pareigos motyvuoti nesilaikymu. Šeštasis ieškinio pagrindas iš esmės susijęs su pažeidimo tęstinumo įrodinėjimo taisyklių, išplaukiančių iš Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalies ir iš dalies pakeisto 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17 Pirmojo reglamento, įgyvendinančio [EB 81 ir 82] straipsnius (OL 13, 1962, p. 204; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 3), 15 straipsnio 2 dalies, pažeidimu ir teisinio saugumo principo pažeidimu. Septintasis ieškinio pagrindas susijęs su teisės į gynybą užtikrinimo principo ir Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio 1 dalies pažeidimu. Aštuntasis ieškinio pagrindas iš esmės susijęs su gairių pažeidimu arba su proporcingumo principo pažeidimu.“

- 17 Skundžiamo sprendimo 317 punkte Bendrasis Teismas pritarė ieškovių pateiktiems pagrindams, susijusiems su proporcingumo ir vienodo požiūrio principų pažeidimu, ir nusprendė panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b ir c punktus tiek, kiek juose *Alstom* ir *Areva* grupės bendrovėms taikant sunkinančią aplinkybę dėl pažeidimo organizatorės vaidmens nustatytos pagrindinės baudos padidintos 50 %, t. y. tiek pat, kiek ir *Siemens AG*.

- 18 Šio sprendimo 323 punkte Bendrasis Teismas, naudodamasis neribota jurisdikcija, *Alstom* ir *Areva T&D SA* skirtą pagrindinę baudą dėl šios sunkinančios aplinkybės padidino 35 %, o *Areva T&D AG*, *Areva* ir *Areva T&D Holding* – 20 % ir dėl šios priežasties pakeitė ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b ir c punktuose skirtas baudas.

- 19 Bendrasis Teismas atmetė visus kitus *Alstom* ir *Areva* grupės bendrovių nurodytus pagrindus.

- 20 Skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkte Bendrasis Teismas taip pat panaikino ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b ir c punktus, o to sprendimo rezoliucinės dalies 3 punkte nustatė tokius baudų dydžius:

„– Alstom <...>: 10 327 500 eurų,

- Alstom <...>: 48 195 000 eurų solidariai su *Areva T & D SA*, iš kurių *Areva T & D SA* mokėtina 20 400 000 EUR sumą pastaroji moka solidariai su *Areva T & D AG*, *Areva* ir *Areva T & D Holding <...>*.“

IV – Šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

- 21 Apeliaciniame skunde *Areva* Teisingumo Teismo prašo:

- panaikinti skundžiamą sprendimą,
- jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad šioje bylos stadijoje galima priimti galutinį sprendimą, – panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio c punktą ir 2 straipsnio c punktą; nepatenkinus šio prašymo, iš esmės sumažinti jai skirtą baudą; priteisti iš Komisijos visas bylinėjimosi išlaidas, įskaitant tas, kurių ji patyrė nagrinėjant bylą Bendrajame Teisme,
- jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad šioje bylos stadijoje negalima priimti galutinio sprendimo, – grąžinti bylą nagrinėti kitai Bendrojo Teismo kolegijai ir atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.

- 22 Apeliaciniame skunde *Alstom* grupės bendrovės Teisingumo Teismo prašo:

- panaikinti skundžiamą sprendimą,
- jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad šioje bylos stadijoje galima priimti galutinį sprendimą, – panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio b, d, e, ir f punktus bei 2 straipsnio b ir c punktus; nepatenkinus šio prašymo, iš esmės sumažinti joms skirtas baudas; priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas, įskaitant tas, kurių jos patyrė nagrinėjant bylą Bendrajame Teisme,
- jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad šioje bylos stadijoje negalima priimti galutinio sprendimo, – grąžinti bylą nagrinėti kitai Bendrojo Teismo kolegijai ir atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.

- 23 2011 m. liepos 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-247/11 P ir C-253/11 P buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas sprendimas.

V – Dėl apeliacinių skundų

A – Pagrindų santrauka

- 24 Apeliaciniam skundui pagrįsti *Areva* pateikia keturis pagrindus dėl panaikinimo; iš jų pirmasis, kuris skirstomas į tris dalis, susijęs su Bendrajam Teismui nustatytos pareigos motyvuoti ir teisės į gynybą pažeidimu nagrinėjant, ar *Areva* faktiškai darė lemiamą įtaką *Areva T&D SA* ir *Areva T&D AG* laikotarpiu nuo 2004 m. sausio 9 d. iki gegužės 11 d., nes Bendrasis Teismas:
- Komisijos argumentus pakeitė savaisiais ir *a posteriori* ginčijamą sprendimą papildė motyvais, kad nuspręstų, jog Komisija galėjo teisingai teigti, kad *Areva* nepaneigė prezumpcijos ir kad faktiškai buvo daroma lemiamą įtaka,
 - išdėstė argumentus, kuriais remiantis negalima suvokti priežasčių, dėl kurių jis atmetė *Areva* argumentus, pateiktus šiai prezumpcijai paneigti, ir
 - nurodė pateikti neįmanomų įrodymų (*probatio diabolica*) šiai prezumpcijai paneigti ir nesuteikė *Areva* galimybės pareikšti nuomonės dėl naujų motyvų, kuriais papildytas ginčijamas sprendimas.
- 25 Trys kiti *Areva* pateikti apeliacinio skundo pagrindai atitinkamai susiję su tuo, kad pažeista:
- taisyklės dėl solidariosios atsakomybės mokant baudas, o dėl to buvo pažeisti teisinio saugumo ir bausmių individualumo principai, nes Bendrasis Teismas neskyrė sankcijų Komisijai už tai, kad ji sukūrė faktinį *Areva* ir *Alstom* solidarumą, nors šios dvi bendrovės niekada kartu nesudarė bendro ekonominio vieneto,
 - taisyklės dėl Komisijos įgaliojimų delegavimo, Bendrajam Teismui tenkanti pareiga motyvuoti, bausmių ir sankcijų individualumo principas, nes Bendrasis Teismas neskyrė sankcijos Komisijai už tai, kad ginčijamame sprendime ji neišsprendė klausimo dėl, pirma, *Alstom* ir, antra, *Areva* mokėtinos atitinkamos baudos dalies, ir taip netiesiogiai šio klausimo sprendimą perleido nacionaliniam teismui arba arbitrai, nors tokio sprendimo priėmimas priklauso Komisijai suteiktai diskrecijai, kuri negali būti deleguota, skirti sankcijas, ir
 - proporcingumo ir vienodo požiūrio principai, nes Bendrasis Teismas patvirtino solidarai *Areva* skirtą baudą už keturis mėnesius trukusį pažeidimą, kuri yra maždaug dvigubai mažesnė už *Alstom* solidarai mokėtiną baudą už dvylika metų trukusį pažeidimą arba dvigubai didesnė už baudą, kurią *Alstom* privalo sumokėti viena už ketverius metus trukusį tiesioginį dalyvavimą nagrinėjamame kartelyje, nors tai nepagrįsta reikšmingu bendrovių dydžio skirtumu arba pažeidimo sunkumu ginčijamu laikotarpiu.
- 26 *Alstom* grupės bendrovės apeliaciniam skundui pagrįsti pateikia penkis pagrindus dėl panaikinimo, iš kurių tam tikri pagrindai gali būti suskirstyti į kelias dalis, kurios atitinkamai susijusios su tuo, kad pažeista:
- pareiga motyvuoti, nes Bendrasis Teismas nusprendė, pirma, kad Komisija pakankamai motyvavo sprendimą dėl bendros ir solidarios *Alstom* bei *Areva T&D SA* ir *Areva T&D AG* atsakomybės, pagrįstą tuo, kad *Alstom* nepaneigė prezumpcijos dėl jos faktiškai daromos lemiamos įtakos dukterinėms bendrovėms, nors Komisija neatsižvelgė į *Alstom* pateiktus duomenis šiai prezumpcijai paneigti (pirma dalis), ir, antra, kad Komisija galėjo pagrįstai nepateikti motyvų, kuriais remiantis solidarai bauda gali būti skirta dviem bendrovėms, kurios sprendimo priėmimo dieną nebuvo vienas ekonominis vienetas (antra dalis),

- Bendrajam Teismui tenkanti pareiga motyvuoti, nes šis teismas:
 - Komisijos argumentus pakeitė savaisiais ir *a posteriori* ginčijamą sprendimą papildė motyvais, kurių jame anksčiau nebuvo (trys pirmosios dalys), ir
 - nepateikė pakankamo atsakymo į ieškovės argumentą, kad dviem bendrovėms, kurios Komisijos sprendimo priėmimo dieną nesudaro vieno ekonominio vieneto, negali būti skirta solidari bauda (ketvirta dalis),
- SESV 101 straipsnis ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą bei nekaltumo prezumpcijos principai, įtvirtinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsniuose ir užtikrinti 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsniu, nes Bendrasis Teismas:
 - taikydamas prezumpciją, kad buvo daroma lemiamą įtaka, rėmėsi patronuojančiosios bendrovės daromos tokios įtakos dukterinei bendrovei apibrėžimu, neturinčiu nieko bendra su faktiniu elgesiu nagrinėjamoje rinkoje, ir taip patvirtino, kad ši prezumpcija liko nepaneigta, ir
 - padarė teisės klaidų, kai nustatė, kad *Areva T&D Holding* faktiškai darė lemiamą įtaką *Areva T&D SA* ir *Areva T&D AG* laikotarpiu nuo 2004 m. sausio 9 d. iki gegužės 11 d.,
- solidarumo sąvoka, nes Bendrasis Teismas:
 - nusprendė, kad solidarumo sąvoka reiškia, jog bendrovės, kurioms solidariai skirta bauda, turi sumokėti lygias baudos dalis, ir
 - neskyrė sankcijos už tai, kad Komisija delegavo savo įgaliojimą apibrėžti kiekvienos įmonės, kuriai skirta bausmė, atsakomybę ir taip pažeidė teisinio saugumo bei bausmių individualumo principus ir ESS 13 straipsnį,
- Bendrajam Teismui tenkanti pareiga atsakyti į pateiktus pagrindus, nes jis neatsižvelgė į pagrindo, susijusio su teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisminę gynybą pažeidimu, apimtį ir atsakė ne į pateiktą ieškinio pagrindą, o į kitą pagrindą, kuris nebuvo pateiktas.

B – Pagrindų nagrinėjimas

1. Dėl pagrindų, susijusių su dukterinių bendrovių padaryto pažeidimo inkriminavimu jų patronuojančiosioms bendrovėms

a) Dėl *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo, susijusio su Komisijai nustatytos pareigos motyvuoti pažeidimu

i) Dėl *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies

– Šalių argumentai

²⁷ Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmoje dalyje, susijusioje su skundžiamo sprendimo 90–99 punktais, *Alstom* grupės bendrovės kaltina Bendrąjį Teismą, kad šis neskyrė sankcijų Komisijai už tai, kad ji pažeidė jai tenkančią pareigą motyvuoti. Konkrečiai kalbant, Komisija neatsakė į *Alstom* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 90–150 punktuose pateiktus ir prie to atsakymo pridėtus dokumentais pagrįstus argumentus, kuriais buvo siekiama paneigti prezumpciją, kad faktiškai buvo

daroma lemiama įtaka. Šiais duomenimis būtų galima įrodyti, kad, nepaisant prezumpcijos, jog *Alstom* darė lemiamą įtaką savo 100 % valdomoms dukterinėms bendrovėms, pažeidimo darymo laikotarpiu jos savarankiškai, nesitardamos su patronuojančiąja bendrove, sprendavo dėl savo elgesio rinkoje.

28 *Alstom* grupės bendrovės taip pat teigia, kad būtent skundžiamo sprendimo 95 punkte Bendrasis Teismas iškreipė ginčijamą sprendimą, nes šio ginčijamo sprendimo 345–347 konstatuojamosiose dalyse visiškai nebuvo apibendrinti atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 90–150 punktai.

29 Komisija prašo atmesti *Alstom* grupės bendrovių argumentus.

– Teisingumo Teismo vertinimas

30 Visų pirma reikia priminti, kad dukterinės bendrovės padarytas konkurencijos taisyklių pažeidimas gali būti inkriminuojamas patronuojančiai bendrovei būtent tuo atveju, kai, nors ir turėdama savarankišką teisinį subjektiškumą, ši dukterinė bendrovė savarankiškai nesprenžia dėl savo elgesio rinkoje, o iš esmės įgyvendina patronuojančiosios bendrovės nurodymus, visų pirma atsižvelgiant į ekonominius, organizacinius ir teisinius šių dviejų teisės subjektų ryšius (žr., be kita ko, 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją*, C-97/08 P, Rink. p. I-8237, 58 punktą ir 2012 m. liepos 19 d. Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.*, C-628/10 P ir C-14/11 P, 43 punktą).

31 Kadangi esant tokiai situacijai patronuojančioji bendrovė ir jos dukterinė bendrovė yra to paties ekonominio vieneto narės, todėl sudaro vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, sprendimą, kuriuo skiriamos baudos, Komisija gali adresuoti patronuojančiai bendrovei ir nereikalaujama įrodyti asmeninio šios bendrovės dalyvavimo darant pažeidimą (žr. minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 59 punktą ir minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisiją prieš Alliance One International ir kt.* 44 punktą).

32 Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad tuo ypatingu atveju, kai patronuojančiai bendrovei priklauso 100 % jos Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą padariusios dukterinės bendrovės kapitalo, viena vertus, ši patronuojančioji bendrovė gali daryti lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės elgesiui ir, kita vertus, egzistuoja nugincijama prezumpcija, kad ši patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų daro tokią įtaką (minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.* 46 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).

33 Tokiomis aplinkybėmis Komisijai pakanka įrodyti, jog visas dukterinės bendrovės kapitalas priklauso patronuojančiai bendrovei, kad būtų galima daryti prielaidą, jog patronuojančioji bendrovė faktiškai daro lemiamą įtaką šios dukterinės bendrovės prekybos politikai. Tuo remdamasi Komisija gali pripažinti, kad patronuojančioji bendrovė solidariai atsakinga už jos dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent patronuojančioji bendrovė, kuri turi paneigti šią prezumpciją, pateiktų pakankamų įrodymų, kuriais remdamasi galėtų įrodyti, kad jos dukterinė bendrovė rinkoje elgiasi savarankiškai (minėto Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. prieš Komisiją* 61 punktą ir minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.* 47 punktą).

34 Be to, jeigu taikant Sąjungos konkurencijos teisės taisykles priimtas sprendimas skirtas keliems adresatams ir jame nagrinėjamos pažeidimo inkriminavimo problemos, jis turi būti pakankamai pagrįstas visų adresatų atžvilgiu, visų pirma tų, kurie, remiantis šiuo sprendimu, turi atsakyti už šį pažeidimą. Taigi už savo dukterinės bendrovės pažeidimą atsakinga pripažintai patronuojančiai bendrovei tokio sprendimo motyvai iš principo turi būti išdėstyti taip, kad pagrįstų pažeidimo jai inkriminavimą (minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.* 75 punktą).

- 35 Kalbant konkrečiai apie Komisijos sprendimą, kuris tam tikrų adresatų atžvilgiu grindžiamas išimtinai prezumpcija, kad faktiškai buvo daroma lemiamą įtaka, konstatuotina, kad Komisija bet kuriuo atveju privalo tinkamai paaiškinti šiems adresatams priežastis, dėl kurių pateiktų faktinių ir teisinių aplinkybių nepakako šiai prezumpcijai nuginčyti, antraip ši prezumpcija taptų faktiškai nenuginčijama (2011 m. rugšėjo 29 d. Sprendimo *Elf Aquitaine prieš Komisiją*, C-521/09 P, Rink. p. I-8947, 153 punktą).
- 36 Vis dėlto Komisija visiškai neprivalo remtis išimtinai šia prezumpcija. Niekas nedraudžia šiai institucijai įrodyti patronuojančiosios bendrovės faktiškai daromą lemiamą įtaką savo dukterinei bendrovei pasitelkus kitų įrodymų arba šių įrodymų ir minėtos prezumpcijos derinį (minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.* 49 punktą).
- 37 Šiuo atveju, kaip Bendrasis Teismas konstatavo skundžiamo sprendimo 91 punkte, remiantis ginčijamu sprendimu, būtent jo 335, 348–356 ir 358 konstatuojamosiomis dalimis, darytina išvada, kad siekdama įrodyti *Alstom* atsakomybę už pažeidimus, kurios padarė jos 100 % valdomos dukterinės bendrovės, Komisija galiausiai nesirėmė išimtinai tik prezumpcija, kad faktiškai daroma lemiamą įtaka; ji veikiau rėmėsi vadinamuoju „dvigubo pagrindo“ metodu, kurį taikant ši prezumpcija derinama su kitais įrodymais, šiuo atveju su per administracinę procedūrą pateiktomis faktinėmis aplinkybėmis, patvirtinančiomis šią prezumpciją (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija Alliance One International ir kt.* 50 punktą).
- 38 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 25 ir 26 punktuose, atsižvelgiant į ginčijamame sprendime išdėstytus argumentus atrodytų, kad Komisijos negalima kaltinti tuo, jog ji išsamiai nemotyvavo, kaip reikalaujama teismo praktikoje išdėstytuose reikalavimuose, atsakomybės už nagrinėjamą pažeidimą inkriminavimo *Alstom*.
- 39 Iš tiesų toks motyvavimas atitinka pareigos motyvuoti individualų sprendimą tikslą ne tik sudaryti galimybę atlikti teisminę kontrolę, bet ir suteikti suinteresuotajam asmeniui pakankamai informacijos, kuri leistų žinoti, ar tas sprendimas gali turėti trūkumų, dėl kurių jo galiojimą galima ginčyti (pagal analogiją žr. 2013 m. gegužės 8 d. Sprendimo *ENI prieš Komisiją*, C-508/11 P, 71 punktą).
- 40 Konkrečiai kalbant apie *Alstom* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 90–150 punktuose pateiktus įrodymus, skirtus prezumpcijai, kad faktiškai daroma lemiamą įtaka, paneigti, reikia pažymėti, kad nors Komisija ginčijamame sprendime atskirai po vieną nenagrinėjo visų šių įrodymų, ji vis dėlto suinteresuotajam asmeniui pateikė pakankamai informacijos, kad jis galėtų suprasti, ar jos sprendimas yra pagrįstas ir ar jame gali būti trūkumų, dėl kurių būtų galima ginčyti jo teisėtumą, ir kad Bendrasis Teismas galėtų atlikti šio sprendimo teisėtumo kontrolę (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2005 m. birželio 28 d. Sprendimo *Dansk Rørindustri ir kt. prieš Komisiją*, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ir C-213/02 P, Rink. p. I-5425, 462 punktą ir minėto Sprendimo *ENI prieš Komisiją* 72 punktą).
- 41 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 28 punkte, reikia konstatuoti, kad glaustai motyvuodama atsakomybės už aptariamą pažeidimą priskyrimą *Alstom* ir tuo tikslu taikydama ginčijamame sprendime nurodytą dvejopo pagrindo metodą Komisija pateikė bendrą *Alstom* atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 90–150 punktuose pateiktų argumentų vertinimą, nes jie galėjo būti reikšmingi siekiant paneigti prezumpciją, kad faktiškai buvo daroma lemiamą įtaka.
- 42 Kalbant apie tokį sprendimą, koks yra ginčijamas sprendimas, kuriame, kaip jau minėta šio sprendimo 37 punkte, dukterinės bendrovės padaryto pažeidimo inkriminavimas patronuojančiajai bendrovei grindžiamas dvigubą pagrindą turinčiu metodu ir kuriame prezumpcija, kad faktiškai daroma lemiamą įtaka, derinama su tame sprendime išsamiai išdėstytais įrodymais, pažymėtina, kad

toks bendras vertinimas iš esmės atitinka Komisijos turimo pateikti motyvavimo laipsnį, nes remdamasi tuo motyvavimu patronuojančioji bendrovė turi galėti suvokti priežastis, dėl kurių Komisija nusprendė jai priskirti atsakomybę už dukterinės bendrovės padarytą pažeidimą.

- 43 *Alstom* grupės bendrovės nepaaiškino, kiek tariamai nepakankamas ginčijamo sprendimo motyvavimas joms sutrukdė veiksmingai ginti savo teises Bendrajame Teisme arba šiam teismui – vykdyti kontrolę. Atvirksčiai, išsamus nagrinėjimas, skundžiamo sprendimo 93–97 punktuose atliktas Bendrojo Teismo dėl *Alstom* argumentų, kuriais siekiama paneigti lemiamos įtakos darymo prezumpciją, veikiau rodo, kad *Alstom* galėjo veiksmingai ginti savo teises Bendrajame Teisme, o šis galėjo įgyvendinti savo kontrolę (pagal analogiją žr. 2012 m. vasario 7 d. Nutarties *Total ir Elf Aquitaine prieš Komisiją*, C-421/11 P, 57 punktą ir 2012 m. rugsėjo 13 d. Nutarties *Total ir Elf Aquitaine prieš Komisiją*, C-495/11 P, 50 punktą).
- 44 Be to, dėl reikalaujamo motyvavimo lygio reikia visų pirma pažymėti, kad, priešingai nei nagrinėtu atveju byloje, kurioje priimtas 2011 m. rugsėjo 29 d. Sprendimas *Elf Aquitaine prieš Komisiją* (C-521/09 P, Rink. p. I-8947), kuriuo remiasi *Alstom* grupės bendrovės, nagrinėjamu atveju jų atžvilgiu nebuvo priimtas pirmasis Komisijos sprendimas, kuriame ji, nesilaikydama įprastos praktikos, inkriminavo pažeidimą patronuojančiajai bendrovei remdamasi vien prezumpcija, kad patronuojančioji bendrovė darė lemiamą įtaką dukterinei bendrovei (pagal analogiją žr. 2012 m. vasario 7 d. Nutarties *Total ir Elf Aquitaine prieš Komisiją* 58 punktą).
- 45 Galiausiai, priešingai, nei teigia *Alstom* grupės bendrovės, nagrinėjant *Alstom* dukterinių bendrovių padaryto pažeidimo inkriminavimą *Alstom* Komisijai niekas nekliudė remtis, kaip galima teigti remiantis skundžiamo sprendimo 97 punktu, būtent trečiųjų asmenų, šiuo atveju – *Areva* grupės bendrovių, pateikta informacija.
- 46 Tuo remiantis darytina išvada, kad *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta.
- ii) Dėl *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antros dalies
- 47 Apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antroje dalyje, susijusioje su skundžiamo sprendimo 200 punktu, *Alstom* grupės bendrovės kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis nekritikavo Komisijos dėl to, kad ji konkrečiai nemotyvavo solidariai mokėtinos baudos skyrimo *Alstom* ir *Areva T&D SA*, nors ginčijamo sprendimo priėmimo metu jos nebesudarė vienos įmonės.
- 48 Ši antroji dalis turi būti atmesta.
- 49 Nusistovėjusioje teismų praktikoje nustatyta, kad jei dukterinės bendrovės padarytą pažeidimą galima inkriminuoti jos patronuojančiajai bendrovei, galima teigti, kad pažeidimo darymo laikotarpiu šios bendrovės priklausė vienam ekonominiam vienetui ir sudarė vieną įmonę, kaip tai suprantama pagal Sąjungos konkurencijos teisę. Tokiomis aplinkybėmis Komisija gali patronuojančiąją bendrovę pripažinti solidariai atsakinga už dukterinės bendrovės tuo laikotarpiu padarytą pažeidimą ir dėl tos priežasties – su tai dukterinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą (šiuo klausimu žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją ir Komisija prieš Alliance One International ir kt.* 44 ir 47 punktus ir nurodytą teismo praktiką).
- 50 Atsižvelgdamas į šį tvirtai nusistovėjusį principą, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 200 punkte pagrįstai nusprendė, kad ginčijamame sprendime Komisija galėjo pripažinti, kad vien aplinkybė, jog Komisijos sprendimo, kuriuo konstatuojamas pažeidimas, priėmimo momentu pažeidimą padariusi dukterinė bendrovė ir patronuojančioji bendrovė, kuriai tas pažeidimas galėjo būti inkriminuotas, nebesudarė tam pačiam ekonominiam vienetui ir dėl tos priežasties nebesudarė vienos įmonės, kaip

tai suprantama pagal EB 81 straipsnį, nesudaro kliūčių Komisijai pasinaudoti įgaliojimu skirti baudą, kurią šios bendrovės privalo sumokėti solidariai, todėl konkretus motyvavimas šiuo klausimu yra nereikalingas.

- 51 Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad remiantis *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo pirmos dalies nagrinėjimu galima teigti, jog ginčijamas sprendimas yra pakankamai motyvuotas, nes *Alstom* galėjo sužinoti priežastis, kuriomis remdamasi Komisija jai inkriminavo jos dukterinių bendrovių padarytą pažeidimą, o Bendrasis Teismas – vykdyti kontrolę, Bendrojo Teismo negalima kaltinti dėl to, kad jis neskyrė sankcijų Komisijai, nes ši konkrečiai nemotyvavo klausimo dėl solidariai mokėtinos baudos skyrimo bendrovėms, nebesudarantioms vienos įmonės.
- 52 Taip yra *a fortiori* todėl, kad, kaip išvados 39 ir 40 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, tokios baudos skyrimas bendrovėms, kurios Komisijos sprendimo priėmimo momentu nepriklauso tai pačiai įmonei, nesiskiria nuo ankstesnės Komisijos sprendimų praktikos, o dėl šios priežasties reikalaujamas motyvavimo lygis gali būti žemesnis.
- 53 Tuo remiantis darytina išvada, kad *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo antra dalis ir dėl tos priežasties visas pirmasis pagrindas turi būti atmesti.
- b) Dėl *Areva* pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir *Alstom* grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo, kurie susiję su Bendrajam Teismui nustatytos pareigos motyvuoti pažeidimu
- 54 Visų pirma reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką sprendimo motyvuose turi būti pateikiami aiškūs ir nedviprasmiški Bendrojo Teismo argumentai, kad suinteresuotieji asmenys galėtų susipažinti su priimto sprendimo pagrindimu, o Teisingumo Teismas – vykdyti jo teisminę kontrolę (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *ENI prieš Komisiją* 74 punktą).
- 55 Tačiau pareiga motyvuoti nereiškia, kad Bendrasis Teismas privalo išsamiai ir vieną po kito išnagrinėti visus ginčo šalių pateiktus argumentus. Todėl motyvai gali būti numanomi su sąlyga, kad jie leidžia suinteresuotiesiems asmenims sužinoti, dėl kokių priežasčių Bendrasis Teismas atmetė jų argumentus, o Teisingumo Teismui – turėti pakankamai informacijos, kad galėtų vykdyti savo kontrolę (žr., be kita ko, 2013 m. liepos 11 d. Sprendimo *Ziegler prieš Komisiją*, C-439/11 P, 82 punktą).
- 56 Be to, vykdydamas SESV 263 straipsnyje nurodytą teisėtumo kontrolę Sąjungos teismas bet kuriuo atveju negali skundžiamo akto rengėjo motyvų pakeisti savaisiais (žr., be kita ko, 2013 m. sausio 24 d. Sprendimo *Frucona Košice prieš Komisiją*, C-73/11 P, 89 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 57 Vis dėlto Bendrojo Teismo negalima kaltinti tuo, kad Komisijos pateiktą motyvavimą dėl dukterinės bendrovės padaryto pažeidimo inkriminavimo jos patronuojančiajai įmonei jis pakeitė savuoju, jei aptariamo sprendimo motyvai susiję su Bendrajame teisme ieškovų pateiktais duomenimis, skirtais paneigti prezumpciją, kad faktiškai daroma įtaka, kuriuos Bendrasis Teismas privalo išnagrinėti atlikdamas ginčijamo sprendimo teisėtumo kontrolę (šiuo klausimu žr. minėtos 2012 m. vasario 7 d. Nutarties *Total ir Elf Aquitaine prieš Komisiją* 65 punktą ir minėtos 2012 m. rugsėjo 13 d. Nutarties *Total ir Elf Aquitaine prieš Komisiją* 60 punktą).
- i) Dėl *Alstom* grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmos dalies
- 58 Apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmoje dalyje *Alstom* grupės bendrovės kaltina Bendrąjį Teismą, kad skundžiamo sprendimo 102–110 punktuose jis Komisijos motyvus pakeitė savaisiais. Tuose punktuose Bendrasis Teismas išnagrinėjo *Alstom* argumentus, kuriuos ši pateikė atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 90–150 punktuose ir kuriais siekiama paneigti prezumpciją, kad faktiškai buvo daroma

lemiamą įtaką laikotarpiu nuo 1992 m. gruodžio 7 d. iki 2004 m. sausio 8 d. Vis dėlto ginčijamame sprendime nepateikiama jokių šios informacijos vertinimų, todėl Bendrasis Teismas tokiu vertinimu papildė ginčijamo sprendimo motyvus.

- 59 Šie argumentai grindžiami prielaida, kad ginčijamame sprendime Komisija netinkamai išnagrinėjo *Alstom* argumentus, pateiktus jos atsakymo į pranešimo apie kaltinimus 90–150 punktuose.
- 60 Kaip galima teigti išnagrinėjus *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą, šiai prielaidai pritarti negalima, nes šio sprendimo 42 punkte buvo konstatuota, jog ginčijamame sprendime pateiktas pakankamas motyvavimas klausimu dėl *Alstom* dukterinių bendrovių padaryto pažeidimo inkriminavimo *Alstom*, kuriame priimta bendra pozicija dėl *Alstom* teiginių, pateiktų jos atsakymo į pranešimą apie kaltinimus 90–150 punktuose.
- 61 Kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 57 punktu, Bendrojo Teismo taip pat negalima kaltinti tuo, kad skundžiamo sprendimo 102–110 punktuose jis išdėstė motyvavimą dėl minėtų 90–150 punktų, pateiktą ginčijamame sprendime, nes tuose skundžiamo sprendimo punktuose Bendrasis Teismas tik išsamiau išnagrinėjo per administracinę procedūrą *Alstom* pateiktus argumentus ir įrodymus.
- 62 Tuo remiantis darytina išvada, kad *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo antrojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti.

ii) Dėl *Areva* pateikto apeliacinio skundo pirmojo pagrindo ir *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo antrojo pagrindo antros dalies

– Šalių argumentai

- 63 Apeliacinio skundo pirmajame pagrinde, kuris susijęs su skundžiamo sprendimo 144–152 punktais, *Areva* kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis nesilaikė jam nustatytos pareigos motyvuoti ir nepaisė teisės į gynybą.
- 64 Visų pirma skundžiamo sprendimo 150 punkte Bendrasis Teismas pakeitė Komisijos argumentus savaisiais ir papildė ginčijamą sprendimą dviem naujais argumentais, kad būtų atmesti tvirtinimai, esą laikotarpiu nuo 2004 m. sausio 9 d. iki gegužės 11 d. *Areva* ir *Areva T&D Holding SA* neturėjo pakankamos patirties T&D sektoriuje, kad galėtų faktiškai daryti lemiamą įtaką *Areva T&D SA* ir *Areva T&D AG* (toliau abi kartu – dukterinės bendrovės T&D sektoriuje) elgesiui.
- 65 Šiuose naujuose argumentuose išdėstyta teiginys, kad negalima atmesti galimybės, jog *Areva* ir *Areva T&D Holding* galėjo įgyti žinių apie T&D sektorių nuo 2003 m. rugsėjo mėn., kai buvo sudaryta *Alstom* dukterinių bendrovių T&D sektoriuje pardavimo sutartis, iki faktinio šių dukterinių bendrovių perleidimo 2004 m. sausio 8 d., ir kitas teiginys, kad taip pat negalima atmesti galimybės, kad pasamdžius naują šių dukterinių bendrovių vadovą, kuris anksčiau nepriklausė grupei, *Areva* galėjo įgyti patirties šiame sektoriuje.
- 66 Be to, iš Bendrojo Teismo argumentų negalima suprasti, dėl kokių priežasčių jis nepritarė *Areva* argumentams. Todėl skundžiamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas.
- 67 Galiausiai Bendrasis Teismas taip pat pažeidė *Areva* teisę į gynybą. Remdamasis įrodymais, kurie iš tikrųjų yra prielaidos arba hipotetiniai scenarijai, Bendrasis Teismas pripažino, kad prezumpcija dėl faktinio lemiamos įtakos darymo yra nenuginčijama, ir įpareigojo *Areva* pateikti *probatio diabolica*, kad būtų įrodyta, jog ji faktiškai nedarė lemiamos įtakos dukterinėms bendrovėms T&D sektoriuje, taip pat reikalavo pateikti pastarųjų bendrovių veiksmų derinimą paneigiantį įrodymą. Bendrasis Teismas nesuteikė *Areva* galimybės pateikti nuomonės dėl minėtų naujų argumentų, kuriais buvo papildytas ginčijamas sprendimas.

- 68 Apeliacinio skundo antrojo pagrindo antroje dalyje *Alstom* grupės bendrovės kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis pažeidė pareigą motyvuoti, ir iš esmės pateikia tą patį kaltinimą, kurį nurodė *Areva* savo apeliacinio skundo pirmajame pagrinde.
- 69 Komisija ginčija šiuos argumentus. Konkrečiai ji teigia, kad *Areva* pateiktas apeliacinio skundo pagrindas yra nepriimtinas, nes tame pagrinde *Areva* iš esmės kritikuoja Bendrojo Teismo atliktą įrodymų vertinimą.
- Teisingumo Teismo vertinimas
- 70 Visų pirma *Areva* dublike pirmą kartą pateiktus argumentus, kuriais ji kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis neskyrė sankcijų Komisijai už tai, jog ši neįvykdė pareigos motyvuoti analizuodama *Areva* faktiškai daromą lemiamą įtaką dukterinėms bendrovėms T&D sektoriuje, reikia atmesti kaip nepriimtinus.
- 71 Šie argumentai iš esmės skiriasi nuo *Areva* apeliaciniame skunde suformuluotų argumentų, kurie susiję tik su Bendrajam Teismui tenkančia pareiga motyvuoti.
- 72 Reikia konstatuoti, kad šie argumentai, remiantis Procedūros reglamento 127 ir 190 straipsniuose nustatyta taisykle, yra naujas pagrindas, pateiktas vykstant teisminiam procesui, todėl jis turi būti atmestas kaip nepriimtinas, nes negrindžiamas teisinėmis ar faktinėmis aplinkybėmis, nustatytomis per procesą Teisingumo Teisme (žr., be kita ko, 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Siemens ir kt. prieš Komisiją*, C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, 371 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 73 Antra, atsižvelgiant į šio sprendimo 54–57 punktuose primintą teismų praktiką, reikia išnagrinėti *Areva* ir *Alstom* grupės bendrovių pateiktą argumentą, kad skundžiamo sprendimo 150 punkte Bendrasis Teismas ginčijamo sprendimo motyvus papildė dviem tariamai naujais argumentais, apie kuriuos kalbėta šio sprendimo 64 punkte.
- 74 Šiuo aspektu reikia išnagrinėti skundžiamo sprendimo 150 punktą atsižvelgiant į to sprendimo 144–152 punktuose pateiktus argumentus, Bendrojo Teismo nurodytus atsakant į ieškinio trečiąjį pagrindą, kuriame *Areva* grupės bendrovės Bendrajame Teisme tvirtino, kad patronuojančiosios bendrovės *Areva* ir *Areva T&D Holding* turi pakankamos patirties T&D sektoriuje, kad galėtų faktiškai daryti lemiamą įtaką dukterinėms bendrovėms T&D sektoriuje.
- 75 Tačiau, kaip taip pat iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 65–71 punktuose, tokia analizė atskleidžia, kad skundžiamo sprendimo 150 punkte Bendrasis Teismas ginčijamo sprendimo nepapildė jokiais naujais argumentais ir savo motyvavimu nepakeitė ginčijamame sprendime pateiktų motyvų; atlikdamas to sprendimo teisėtumo kontrolę jis tik išsamiai atsakė į jam pateiktus argumentus, kuriais buvo siekiama paneigti prezumpciją dėl faktinio lemiamos įtakos darymo, o jo pateikiamas motyvas susijęs su tuo, kad nagrinėjamo pažeidimo nebuvo galima inkriminuoti patronuojančiosioms bendrovėms *Areva* ir *Areva T&D Holding*, nes jos neturėjo pakankamos patirties T&D sektoriuje.
- 76 Trečia, reikia atmesti *Areva* argumentą, kad remdamasi Bendrojo Teismo samprotavimais dėl šių dviejų ginčijamą sprendimą papildžiusių tariamai naujų argumentų ji negalėjo suprasti, kaip šiais argumentais galima pagrįsti išvadą apie faktinį lemiamos įtakos darymą.
- 77 Dėl šio klausimo pakanka pažymėti, kad, kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 75 punktu, abu *Areva* nurodyti argumentai nepagrindžia faktinio lemiamos įtakos darymo konstatavimo ir paprasčiausiai yra argumentai, kuriuos Bendrasis Teismas pateikė atsakydamas į per administracinę procedūrą, o vėliau – Bendrajame Teisme pateiktus *Areva* grupės bendrovių argumentus, kad tos grupės patronuojančiosios bendrovės negalėjo faktiškai daryti lemiamos įtakos aptariamoms dukterinėms bendrovėms dėl patirties T&D sektoriuje stokos.

- 78 Ketvirta, reikia atmesti *Areva* argumentą dėl teisės į gynybą pažeidimo dėl to, kad ji tariamai negalėjo pareikšti savo nuomonės apie šiuos du tariamai naujus argumentus. Iš tiesų teisė į gynybą niekaip negalėjo būti pažeista, nes remiantis šio sprendimo 75 punktu galima teigti, kad tuos argumentus Bendrasis Teismas išdėstė atsakydamas į pačių *Areva* grupės bendrovių pateiktus argumentus.
- 79 Penkta, taip pat reikia kaip nepagrįstą atmesti *Areva* argumentą, kad teisė į gynybą buvo pažeista dėl to, kad Bendrasis Teismas ją įpareigojo pateikti *probatio diabolica*, o tai reiškia, kad ji privalėjo pateikti įrodymą, paneigiantį jos įtaką dukterinių bendrovių veiksams.
- 80 Tačiau Bendrojo Teismo požiūris į *Areva* grupės bendrovių duomenis, pateiktus siekiant paneigti prezumpciją, kad buvo faktiškai daroma lemiamą įtaka, neturi *probatio diabolica* požymių, jei atsižvelgtume į jį kaip į visumą. Remiantis teismų praktika, subjektai, norintys nuginkčyti šią prezumpciją, turi pateikti visus duomenis apie ekonominius, organizacinius ir teisinius ryšius, siejančius atitinkamą dukterinę bendrovę su patronuojančiąja bendrove, kuriuos laiko galinčiais įrodyti, kad jos nesudaro vieno ekonominio vieneto (minėto Sprendimo *Elf Aquitaine prieš Komisiją* 65 punktas).
- 81 Aplinkybė, kad sudėtinga pateikti priešingų įrodymų prezumpcijai paneigti, savaime nereiškia šios prezumpcijos nenuginčijamumo, visų pirma jeigu subjektai, kurių atžvilgiu taikoma ši prezumpcija, patys geriausiai gali rasti tokių įrodymų savo pačių veiklos sferoje (minėto Sprendimo *Elf Aquitaine prieš Komisiją* 70 punktas).
- 82 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, *Areva* apeliacinio skundo pirmasis pagrindas ir *Alstom* grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo antra dalis turi būti atmesti.
- iii) Dėl *Alstom* grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo ketvirtos dalies
- 83 Apeliacinio skundo antrojo pagrindo ketvirtoje dalyje *Alstom* grupės bendrovės kaltina Bendrąjį Teismą, kad skundžiamame sprendime yra du motyvavimo trūkumai, nes remiantis to sprendimo 206 punktu negalima suprasti motyvų, dėl kurių, pirma, Komisija galėjo šiuo klausimu nemotyvuodama ginčijamo sprendimo skirti baudas teisės subjektams, kurie ginčijamo sprendimo priėmimo momentu nebesudarė vieno ekonominio vieneto, ir, antra, kodėl jų nurodyta teismų praktika neturi reikšmės.
- 84 Atsižvelgiant į šio sprendimo 49–50 punktuose išdėstytus argumentus, šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad Bendrasis Teismas nepadarė jokios teisės klaidos, kai skundžiamo sprendimo 200 punkte nusprendė, kad negalima Komisijos kaltinti tuo, kad *Alstom* ir *Areva T&D SA* skirtos baudos, kurią jos turi sumokėti solidarai, ji nemotyvavo konkrečiai atsižvelgusi į aplinkybę, kad ginčijamo sprendimo priėmimo dieną šios bendrovės nebesudarė vieno ekonominio vieneto, o to paties sprendimo 206 punkte konstatavo, kad remiantis teismų praktika negalima teigti, kad solidarai mokėtiną baudą galima skirti tik bendrovėms, kurios sudaro vieną ekonominį vienetą tą dieną, kai priimamas sprendimas dėl minėtos baudos skyrimo.
- 85 Todėl *Alstom* grupės bendrovių apeliacinio skundo antrojo pagrindo ketvirta dalis turi būti atmesta.
- 86 Tuo remiantis darytina išvada, kad *Areva* pateiktas apeliacinio skundo pirmasis pagrindas ir *Alstom* grupės bendrovių pateiktas apeliacinio skundo antrasis pagrindas, išskyrus pastarojo pagrindo trečiąją dalį, kuri bus nagrinėjama vėliau, turi būti atmesti.

c) Dėl *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo, susijusio su SESV 101 straipsnio, konkrečiai kalbant, su pažeidimo inkriminavimo taisyklių ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą bei nekaltumo prezumpcijos principų pažeidimu

i) Dėl *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirmos dalies

- 87 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirmoje dalyje *Alstom* grupės bendrovės kaltina Bendrąjį Teismą, kad skundžiamo sprendimo 84–110 punktuose taikydama prezumpciją, jog buvo faktiškai daroma lemiama įtaka, tas teismas patronuojančiosios bendrovės lemiama įtaką dukterinei bendrovei apibrėžė visiškai neatsižvelgęs į realius veiksmus nagrinėjamoje rinkoje ir dėl tos priežasties šią prezumpciją taikė taip, kad ji tapo nenuginčijama.
- 88 Jos konkrečiai teigia, kad dėl to, jog prie išvados, kad faktiškai buvo daroma lemiama įtaka, Bendrasis Teismas priėjo remdamasis tik organizaciniais, ekonominiais ir teisiniais patronuojančiosios bendrovės ir vienos iš dukterinių bendrovių ryšiais, o ne konkrečiomis aplinkybėmis, susijusiomis su vienokiu arba kitokiu faktiniu elgesiu nagrinėjamoje rinkoje, reikalaujantis iš *Alstom* pateikti *probatio diabolica* jis viršijo protingumo ribas, nes ši bendrovė gali paneigti faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpciją tik neigdama tokius ryšius ir dėl tos priežasties – savo pačios egzistavimą.
- 89 Šiuo klausimu visų pirma reikia konstatuoti, kad, priešingai, nei teigia *Alstom* grupės bendrovės, prie išvados, kad faktiškai buvo daroma lemiama įtaka, Bendrasis Teismas priėjo remdamasis ne tik organizaciniais, ekonominiais ir teisiniais patronuojančiosios bendrovės ir vienos iš jos dukterinių bendrovių ryšiais.
- 90 Iš tikrųjų skundžiamo sprendimo 103 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, jog per administracinę procedūrą *Alstom* pateikti dokumentai patvirtina, kad *Alstom* grupės vadovybė, atsiskaitydama *Alstom*, dalyvavo sprendžiant dėl *Alstom* grupės T&D sektoriaus ir kitų jo veiklos šakų elgesio rinkoje ir kad nuolat kontroliavo, kad minėtas sektorius ir jo atskiros veiklos šakos nenukryptų nuo šio elgesio gairių.
- 91 Paskui, kaip pagrįstai teigia Komisija, ji neprivalo įrodyti, kad kai taikoma faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcija ją integravus, jei reikia, į dvigubo pagrindo metodo, koks taikomas šioje byloje, taikymą, patronuojančioji bendrovė iš tikrųjų pasinaudojo organizaciniais, ekonominiais ir teisiniais ryšiais, įrodančiais santykius su dukterinėmis bendrovėmis, kai kalbama apie konkrečias faktines aplinkybes, susijusias su vienokiu ar kitokiu realiu elgesiu nagrinėjamoje rinkoje, nes dėl tokios pareigos taikymo ši prezumpcija taptų beprasmė.
- 92 Beje, kaip galima teigti remiantis šio sprendimo 80 ir 81 punktais, Bendrojo Teismo negalima kaltinti, kad nustatydama faktines aplinkybes jis taikė šios prezumpcijos nenuginčijamą versiją ir pareikalavo *Alstom* pateikti *probatio diabolica*, kiek tai susiję su šios bendrovės pateiktomis duomenimis minėtai prezumpcijai paneigti.
- 93 Galiausiai dėl faktinio lemiamos įtakos darymo prezumpcijos suderinamumo su teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir nekaltumo prezumpcijos principais Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad ši prezumpcija yra proporcinga siekiamam teisėtam tikslui, todėl nevirsija priimtinių ribų, nes ji skirta būtent užtikrinti pusiausvyrą tarp, viena vertus, tikslo nutraukti konkurencijos taisyklėms, visų pirma EB 81 straipsniui, prieštaraujančius veiksmus ir užkirsti kelią jų atnaujinimui ir, kita vertus, tam tikrų bendrųjų Sąjungos teisės principų, kaip antai nekaltumo prezumpcijos, bausmių individualumo ir teisinio saugumo principų ir teisės į gynybą, įskaitant procesinio lygiateisiškumo principą, svarbos. Būtent dėl šios priežasties ši prezumpcija yra nuginčijama (šiuo klausimu žr., be kita ko, minėto Sprendimo *ENI prieš Komisiją* 50 punktą ir 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Schindler Holding ir kt. prieš Komisiją*, C-501/11 P, 107 ir 108 punktus).

94 Taigi *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo pirma dalis turi būti atmesta.

ii) Dėl *Alstom* grupės bendrovių pateikto apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antros dalies

95 Apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antroje dalyje *Alstom* grupės bendrovės kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis padarė teisės klaidų, kai skundžiamo sprendimo 144–152 punktuose patvirtino ginčijamą sprendimą tiek, kiek jame buvo konstatuota, kad laikotarpiu nuo 2004 m. sausio 9 d. iki gegužės 11 d. *Areva T&D Holding* faktiškai darė lemiamą įtaką *Areva T&D SA* ir *Areva T&D AG*. Kad pagrįstų Komisijos išvadą, Bendrasis Teismas to sprendimo 150 punkte rėmėsi dviem argumentais, kuriuos *Areva* jau sukritikavo apeliacinio skundo pirmajame pagrinde ir apie kuriuos kalbama šio sprendimo 65 punkte.

96 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad dėl šio aspekto *Alstom* grupės bendrovių pateikti argumentai didžiąja dalimi sutampa su *Areva* apeliacinio skundo pirmajame pagrinde pateiktais argumentais dėl tų pačių skundžiamo sprendimo punktų.

97 Tačiau šiuos argumentus Teisingumo Teismas jau atmetė šio sprendimo 77 punkte, kai atsakė į *Areva* apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą, o remiantis tuo atsakymu galima teigti, kad Bendrasis Teismas, nagrinėdamas visus *Areva* pateiktus argumentus prezumpcijai dėl faktiškai daromos lemiamos įtakos paneigti, išanalizavo *Areva* pateiktus argumentus ir aptakiai bei netiesiogiai nusprendė, kad jais negalima įrodyti, jog faktiškai nebuvo daroma lemiamą įtaka.

98 Taip elgdamasis Bendrasis Teismas, kaip minėta šio sprendimo 80, 81 ir 92 punktuose, visiškai nereikalavo *Alstom* pateikti *probatio diabolica*, dėl kurių prezumpcija dėl faktinio lemiamos įtakos darymo taptų nepaneigiama.

99 Be to, *Alstom* argumentai, kuriuose Bendrasis Teismas taip pat kaltinamas tuo, kad neteisingai atliko šių dviejų argumentų faktinį vertinimą ir neįrodė jokio jų iškraipymo, yra nepriimtini.

100 Tuo remiantis darytina išvada, kad dėl to, jog *Alstom* grupės bendrovių apeliacinio skundo trečiojo pagrindo antrai daliai taip pat negalima pritarti, visas trečiasis pagrindas turi būti atmestas.

2. Dėl pagrindų, susijusių su taisyklių dėl solidarumo mokant baudas taikymu

101 *Areva* apeliacinio skundo antrajame ir trečiajame pagrinduose, o *Alstom* grupės bendrovės iš dalies apeliacinio skundo antrojo pagrindo trečioje dalyje ir iš dalies ketvirtajame pagrinde nurodo įvairias teisės klaidas dėl Bendrojo Teismo išaiškintų ir pritaikytų taisyklių dėl solidarumo mokant Komisijos skirtas baudas įvairiems juridiniams asmenims, laikomiems solidariai atsakingais dėl to, kad priklauso vienai įmonei, pripažintai kalta už padarytą Sąjungos konkurencijos teisės normų pažeidimą.

102 Bendrovių apeliančių pateiktų argumentų pirmoji grupė susijusi su vadinamuoju „faktiniu“ solidarumu mokant baudą, kurią Komisija skyrė *Areva* ir *Alstom* dėl to, kad jos paeiliui buvo konkurencijos teisės pažeidimų dariusių dukterinių bendrovių patronuojančiosios bendrovės, o Bendrasis Teismas to solidarumo nepaneigė, nors jis prieštarauja konkrečiai teisinio saugumo ir bausmių individualumo principams.

103 Apeliančių pateiktų argumentų antroji grupė dėl su tų pačių principų ir EB 7 straipsnio bei pareigos motyvuoti pažeidimo susijusi su tam tikrais skundžiamame sprendime išdėstytais argumentais dėl vidinio solidarumo santykio, t. y. dėl visų Bendrojo teismo nurodytų principų, reglamentuojančių baudos dalių, kurias turi sumokėti solidarūs bendraskoliai, nustatymu atsizvelgiant į jų vidaus santykius po to, kai Komisijai visą baudą sumoka vienas ar keli minėti bendraskoliai.

a) Dėl argumentų, susijusių su nustatytu patronuojančiųjų bendrovių *Areva* ir *Alstom* faktiniu solidarumu

i) Šalių argumentai

- 104 Bendrovės apeliančios kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis nesilaikė teisinio saugumo ir bausmių individualumo principų, nes neužginčijo Komisijos atlikto taisyklių dėl solidarumo mokant baudas taikymo, kadangi Komisija nustatė *Alstom* ir *Areva*, kurios paėiliui buvo Sąjungos konkurencijos teisės normų pažeidimų dariusių dukterinių bendrovių patronuojančiosios įmonės, faktinį solidarumą, nors tos patronuojančiosios bendrovės niekada kartu nesudarė vieno ekonominio vieneto.
- 105 *Areva* priduria, kad Bendrasis Teismas pats taip pat nesilaikė šių principų, nes pasinaudodamas jam suteikta neribota jurisdikcija skyrė pakeistas baudas, dėl kurių atsirado faktinis solidarumas.
- 106 *Alstom* grupės bendrovės teigia, kad šis faktinis solidarumas kyla, pirma, iš aplinkybės, kad 25 500 000 eurų suma, Bendrojo Teismo sumažinta iki 20 400 000 eurų, skirta solidariai *Areva* ir dukterinėms bendrovėms T&D srityje, yra visiškai įtraukta į 53 550 000 eurų sumą, Bendrojo Teismo sumažintą iki 48 195 000 eurų, skirtą solidariai *Alstom* ir buvusiai jos dukterinei bendrovei *Areva T&D SA*, ir, antra, iš aplinkybės, kad maksimalūs dydžiai, už kurių sumokėjimą yra atsakingos viena kitą pakeitusios patronuojančiosios bendrovės, viršija dukterinės bendrovės mokėtiną sumą.
- 107 Šio vadinamojo „pakopinio“ baudos nustatymo būdo pasekmė yra *Alstom* ir *Areva* faktinio solidarumo nustatymas, nes iš patronuojančiosios bendrovės Komisijos faktiškai išieškota suma turi tiesioginį poveikį sumai, kurios Komisija gali reikalauti iš kitos patronuojančiosios bendrovės, nors šios bendrovės niekada nesudarė vienos įmonės, kaip tai suprantama pagal Sąjungos konkurencijos teisės normas. Be to, toks būdas nesudaro galimybės nagrinėjamos patronuojančiosioms bendrovėms sužinoti, kokią tiksliai baudos dalį kiekviena iš jų turės sumokėti.
- 108 2010 m. rugsėjo 13 d. Sprendime *Trioplast Industrier prieš Komisiją* (T-40/06, Rink. p. II-4893) kalbėdamas apie iš esmės tokią pačią, kaip ir šiose bylose, situaciją, kai vienai patronuojančiajai bendrovei priklausančios konkurencijos teisės pažeidimų dariusios dukterinės bendrovės buvo perleistos kitai patronuojančiajai bendrovei, Bendrasis Teismas patvirtino, kad toks išorinio solidarumo santykio nustatymo būdas prieštarauja bausmių ir sankcijų individualumo principui.
- 109 Komisija visų pirma teigia, kad bendrovių apeliančių nurodyti pagrindai yra nauji, todėl nepriimtini tiek, kiek juose Bendrasis Teismas kaltinamas, kad neskyrė sankcijos Komisijai už tai, jog ji nustatė patronuojančiųjų bendrovių *Areva* ir *Alstom* faktinį solidarumą. Tai pagrindai, kurių šios bendrovės nepateikė pirmojoje instancijoje, nors galėjo tai padaryti. Bendrajame Teisme nurodyti pagrindai dėl solidarumo taisyklių galėjo būti susiję tik su *Areva T&D SA* ir viena po kitos buvusių jos patronuojančiųjų bendrovių *Alstom* ir *Areva* realiu solidarumu arba solidarumu *de jure*, kaip apibrėžta ginčijamame sprendime.
- 110 Dėl esmės Komisija papildomai teigia, kad *Areva T&D SA* perleidimas nagrinėjamo pažeidimo darymo laikotarpiu lemia dvigubą šios dukterinės bendrovės solidarumą su kiekviena iš jos patronuojančiųjų bendrovių. Vis dėlto, nors dėl šioje byloje taikyto metodo nustatant solidariąją atsakomybę gali iš dalies sutapti *Areva* ir *Alstom* mokėtinos sumos, tai nereiškia, kad šios bendrovės yra solidariai atsakingos *de jure*. Teisiškai yra reikšminga tik kiekvienos patronuojančiosios bendrovės ir perleistos dukterinės bendrovės solidarioji atsakomybė.
- 111 Be to, jeigu dukterinė bendrovė pripažįstama solidariai atsakinga kartu su viena po kitos ją valdžiusiomis patronuojančiomis bendrovėmis, jų mokėtinos baudos skaičiavimas remiantis visu pradiniu baudos dydžiu, kuris atitinka dukterinei bendrovei skirtos baudos pradinį dydį, visiškai neprieštarauja Sąjungos teisei. Priešingai, nei teigia bendrovės apeliančios, minėto Sprendimo *Trioplast*

Industrier prieš Komisiją 74 punkte Bendrasis Teismas patvirtino šio metodo, kuris, beje, yra palankesnis nagrinėjamosioms patronuojančiosioms bendrovėms už kitus tokiomis atvejais numatytus taikyti metodus, teisėtumą.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

– Dėl priimtumo

- 112 Komisija pateikia nepriimtumu grindžiamą prieštaravimą dėl bendrovių apeliančių argumentų, susijusių su Komisijos nustatyto patronuojančiųjų bendrovių *Areva* ir *Alstom* faktiniu solidarumu, ir teigia, kad ieškinyje pirmojoje instancijoje bendrovės apeliančės tokių argumentų nebuvo pateikusias. Pirmojoje instancijoje jos esą tik kritikavo *Areva T&D SA* ir kiekvienos paeiliui jos buvusios patronuojančiosios bendrovės solidarumą *de jure*. Todėl tai yra nauji pagrindai, kurie apeliaciniame procese yra nepriimtini.
- 113 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika šiuo klausimu galima daryti išvadą, kad leidimas šaliai Teisingumo Teisme pirmą kartą nurodyti pagrindą, kuris nebuvo nurodytas Bendrajame Teisme, reikštų leidimą jai pateikti Teisingumo Teismui nagrinėti platesnį ginčą, nei nagrinėjo Bendrasis Teismas. Apeliaciniame procese Teisingumo Teismo jurisdikcija iš esmės apsiriboja Bendrojo Teismo atliktu ieškinio pagrindu, dėl kurių jame ginčytasi, vertinimo nagrinėjimu (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Alliance One International ir Standard Commercial Tobacco prieš Komisiją* 111 punktą).
- 114 Vis dėlto argumentas, kuris nebuvo nurodytas pirmojoje instancijoje, nėra naujas pagrindas, kuris yra nepriimtinas apeliacinio skundo stadijoje, jeigu juo tik išplečiami argumentai, pateikti pagrinde, išdėstyta Bendrojo Teismo nagrinėtame ieškinyje (šiuo klausimu žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Siemens ir kt. prieš Komisiją* 287 punktą).
- 115 Kaip išvados 117–120 punktuose iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, reikia konstatuoti, kad ieškinyje pirmojoje instancijoje dėstydamą antrąjį pagrindą, susijusį su solidaraus baudos mokėjimo taisyklių pažeidimu, kylančiu būtent iš teisinio saugumo ir baudų individualumo principų, *Alstom* pateikė argumentus, kuriais aiškiai kritikuoja baudos nustatymo metodiką; pagal ją bauda, kurią solidariai turi sumokėti *Areva* ir jos buvusios dukterinės įmonės T&D sektoriuje, įtraukta į baudą, už kurios sumokėjimą solidariai atsakinga *Alstom* kartu su *Areva T&D SA*.
- 116 Todėl nors *Alstom* pirmojoje instancijoje tiesiogiai nepateikė kaltinimų dėl Komisijos sukurto „faktinio“ solidarumo, reikia konstatuoti, kad ji konkrečiai kritikavo tokio solidarumo nustatymo metodiką remdamasi tuo pačiu teisiniu pagrindu, kuris taip pat pateiktas apeliaciniame skunde. Dėl šios priežasties *Alstom* pateikti argumentai dėl šio faktinio solidarumo nėra naujas apeliacinio skundo stadijoje nepriimtinas pagrindas, nes juo tik išplečiami argumentai, pateikti pagrinde, išdėstyta Bendrajame Teisme pareikštame ieškinyje.
- 117 Dėl *Areva* reikia konstatuoti, kad Bendrajame Teisme ji pateikė pagrindą, susijusį su iš teisinio saugumo principo kylančių solidariąją atsakomybę reglamentuojančių taisyklių pažeidimu, o tas pagrindas iš dalies sutampa su apeliaciniame skunde pateikto pagrindo, kuriame kritikojamas faktinis solidarumas, pagrindu. Nors šiame pirmojoje instancijoje pateiktame pagrinde savaime buvo kalbama tik apie *Areva T&D SA* ir *Alstom* solidarumą *de jure*, vis dėlto tai reiškia, kad dėstydamą šį pagrindą *Areva* iškėlė klausimus dėl nustatyto *Areva T&D SA* dvigubo solidarumo su kiekviena iš ją paeiliui valdžiusių patronuojančiųjų bendrovių.
- 118 Beje, kaip teigia *Areva*, Bendrasis Teismas, naudodamasis jam suteikta neribota jurisdikcija, skyrė baudą vadovaudamasis tuo pačiu „pakopiniu“ jos nustatymo metodu. Darytina išvada, kad Bendrasis Teismas rėmėsi šiuo metodu, todėl argumentas, susijęs su faktiniu solidarumu, kurį lemia šio metodo taikymas, pirmą kartą buvo išdėstytas skundžiamame sprendime, taigi jo pagrindumas gali būti kritikojamas

apeliaciniame skunde (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją*, C-231/11 P–C-233/11 P, 102 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

- 119 Tokiomis aplinkybėmis, reikia atmesti Komisijos pateiktą nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą.
- Dėl esmės
- 120 Remiantis teismų praktika darytina išvada, kad tuo atveju, kai keli juridiniai asmenys gali būti laikomi asmeniškai atsakingais už dalyvavimą darant Sąjungos konkurencijos teisės normų pažeidimą, dėl jų priklausymo vienai įmonei, kuriai tas pažeidimas gali būti inkriminuotas, Komisija turi įgaliojimą, kaip nustatyta Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje, joms solidariai skirti baudą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 39–51 punktus).
- 121 Vis dėlto nusprendusi pasinaudoti įgaliojimu skirti sankciją Komisija negali laisvai nustatyti išorinio solidarumo santykio ir ypač baudos dydžio; iš kiekvieno solidaraus bendraskolio ji gali pareikalauti sumokėti visą baudą (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 52 ir 54 punktus).
- 122 Iš tiesų, kadangi Sąjungos teisėje vartojamos solidarios atsakomybės mokėti baudas sąvoka yra tik įmonės sąvokos taikymo pagal teisės aktą pasekmės išraiška, baudos, kurią visą sumokėti Komisija gali įpareigoti kiekvieną solidarų bendraskolį, dydžio nustatymas šiuo atveju kyla iš minėtos įmonės sąvokos taikymo (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 51 ir 57 punktus).
- 123 Šiuo klausimu reikia priminti, kad Sutarčių autoriai konkurencijos teisės pažeidimą padariusiam asmeniui, kurį galima bausti pagal EB 81 ir 82 straipsnius, nusakyti pasirinko įmonės sąvoką, o ne kitas sąvokas, kaip antai bendrovės ar juridinio asmens sąvokas (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 42 punktą).
- 124 Beje, subjektui, kuriam Komisija gali skirti baudą už Sąjungos konkurencijos teisės normų pažeidimą, apibrėžti Sąjungos teisės aktų leidėjas Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalyje vartoja tą pačią įmonės sąvoką.
- 125 Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, „įmonės“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal Sąjungos konkurencijos teisę, apima visus subjektus, vykdančius ūkinę veiklą, nepaisant to subjekto teisinio statuso ir finansavimo būdo. Ši sąvoka turi būti suprantama kaip reiškianti ekonominį vienetą, net jei teisiniu požiūriu tas vienetą sudarytas iš kelių fizinių ar juridinių asmenų (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 43 punktą).
- 126 Be to, nustatant išorinį solidarumo santykį, t. y. Komisijos ir atskirų įmonę sudarančių asmenų, iš kurių gali būti pareikalauta sumokėti visą šiai įmonei skirtą baudą, ryšį, Komisijai taikomi tam tikri apribojimai.
- 127 Ji privalo laikytis bausmių ir sankcijų individualumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad, remiantis Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalimi, solidariai mokėtinos baudos dydis būtų nustatytas atsižvelgiant į nagrinėjamai įmonei individualiai inkriminuojamo pažeidimo sunkumą ir jo trukmę (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 52 punktą).

- 128 Komisija taip pat turi laikytis teisinio saugumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad kiekvienas Sąjungos institucijų priimtas aktas būtų aiškus ir tikslus, kad atitinkami asmenys galėtų tiksliai žinoti juose nustatytas teises ir pareigas ir atitinkamai imtis veiksmų (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2011 m. kovo 29 d. Sprendimo *ArcelorMittal Luxembourg prieš Komisiją ir Komisija prieš ArcelorMittal Luxembourg ir kt.*, C-201/09 P ir C-216/09 P, Rink. p. I-2239, 68 punktą).
- 129 Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad nors Komisijos pasirinktas ir Bendrojo Teismo patvirtintas metodas, taikomas dukterinės bendrovės *Areva T&D SA* solidarumui su viena po kitos ją valdžiusiomis patronuojančiomis bendrovėmis *Alstom* ir *Areva* nustatyti, pagal kurį *Areva* ir *Areva* grupės bendrovių, tarp kurių buvo ir *Areva T&D SA*, solidariai mokėtinos baudos suma įtraukta į *Alstom* ir tos dukterinės bendrovės mokėtiną baudos sumą, savaime neįrodo formalaus šių patronuojančiųjų bendrovių solidarumo santykio, jis vis dėl to gali sukelti faktiškai tokias pačias kaip ir iš tokio santykio kylančias pasekmes.
- 130 Iš tiesų tokio išorinio solidarumo santykio nustatymo pasekmė gali būti vienos iš patronuojančiųjų bendrovių įpareigojimas, pirma, sumokėti Komisijai visas baudas, kurias turi sumokėti konkurencijos teisės pažeidimą padariusią dukterinę įmonę paeiliui viena po kitos valdžiusios patronuojančiosios bendrovės, nors tos patronuojančiosios bendrovės niekada nesudarė vienos ir tos pačios įmonės, kaip tai suprantama pagal Sąjungos konkurencijos teisę. Antra, kai Komisijai jau sumokėtos visos baudos, minėta patronuojančioji bendrovė privalėtų reikalauti ir, jei reikia, pareikšti atgręžtinį ieškinį nacionaliniame teisme, kad kita patronuojančioji bendrovė jai grąžintų šias baudas atsižvelgiant į tai, už kokios tų baudų dalies sumokėjimą jos yra atsakingos, ir taip jai kiltų pavojus dėl galimo tos kitos patronuojančiosios bendrovės nemokumo.
- 131 Tačiau taip aiškinamas solidarumas prieštarauja šio sprendimo 127 punkte nurodytam bausmių ir sankcijų individualumo principui. Jį taikydama Komisija iš tikrųjų gali reikalauti, kad viena iš patronuojančiųjų bendrovių sumokėtų baudą, skirtą už pažeidimus, kurie, kiek tai susiję su kitu pažeidimo laikotarpiu, inkriminuojami įmonei, kuriai ji niekada nepriklausė, šiuo atveju – įmonei, kuriai priklauso kita patronuojančioji bendrovė, o ne tik baudą, skirtą atsižvelgiant į tos įmonės, kuriai ji priklausė tuo metu, kai ta įmonė darė pažeidimą, solidariosios atsakomybės dalį.
- 132 Be to, nors ši solidarumo priemonė suteikia Komisijai galimybę sumažinti riziką dėl galimo vienos iš tai pačiai įmonei priklausančių bendrovių nemokumo (o tai prisideda prie Komisijos veiksmų veiksmingumo ir atgrasymo tikslo skiriant baudas už konkurencijos teisės pažeidimus) (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 59 punktas), ši priemonė negali būti taikoma taip, kad vienos bendrovės nemokumo riziką turėtų prisiimti kita bendrovė, nors jos niekada nesudarė tos pačios įmonės.
- 133 Kai Komisija ketina pažeidimą padariusią dukterinę bendrovę bausti solidariai su kiekviena jos patronuojančiąja bendrove, su kuriomis pažeidimo darymo laikotarpiu ji paeiliui sudarė skirtingą įmonę, remiantis šiuo principu reikalaujama, kad ši institucija atskirai kiekvienai nagrinėjamai įmonei nustatytų, kokio dydžio baudą turi solidariai sumokėti jai priklausančios bendrovės, atsižvelgiant į kiekvienai nagrinėjamai įmonei individualiai inkriminuojamo pažeidimo sunkumą ir trukmę.
- 134 Tiesa, remiantis bausmių ir sankcijų individualumo principu negalima teigti, kad taip aiškinant solidarumą kiekviena bendrovė turi galėti remdamasi sprendimu, kuriuo jai skirta bauda, mokėtina solidariai su viena ar keliomis kitomis bendrovėmis, nustatyti, kokią dalį ji turės sumokėti atsižvelgiant į jos santykį su solidariais bendraskoliais, kai Komisijai bus sumokėta visa bauda (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 66 punktas).

- 135 Atvirksčiai, kiek tai susiję su išoriniu solidarumo santykiu, šiuo principu reikalaujama, kad taip aiškinant solidarumą kiekviena dukterinę bendrovę paeiliui valdžiusi patronuojančioji bendrovė turi galėti remdamasi šiuo sprendimu nustatyti savo solidariosios atsakomybės už baudos sumokėjimą dalį, atitinkančią tą dukterinės bendrovės baudos dalį, kuri jai gali būti priskirta ir kurią Komisija gali jos reikalauti sumokėti.
- 136 Dėl šio aspekto taip pat reikia konstatuoti, kad baudų, už kurių sumokėjimą solidariai atsakingos buvo pripažintos *Areva* ir *Alstom*, bendra suma, t. y. atitinkamai 25 500 000 eurų suma, kurią Bendrasis Teismas sumažino iki 20 400 000 eurų, ir 53 550 000 eurų suma, kurią jis sumažino iki 48 195 000 eurų, viršija toms bendrovėms solidariai su dukterine bendrove *Areva T&D SA* skirtos baudos dydį, t. y. 53 550 000 eurų sumą, kurią Bendrasis Teismas sumažino iki 48 195 000 eurų.
- 137 Tačiau tokiomis aplinkybėmis, kaip šioje byloje, *Areva* ir *Alstom*, kaip patronuojančiųjų bendrovių, atsakomybė už padarytą pažeidimą visiškai susijusi su dukterinės bendrovės, kuri joms paeiliui priklausė, atsakomybe (pagal analogiją žr. 2013m. sausio 22 d. Sprendimo *Komisija prieš Tomkins*, C-286/11 P, 43 ir 49 punktus).
- 138 Tuo remiantis darytina išvada, kad bendra patronuojančiosioms bendrovėms skirtų baudų suma negali viršyti tai dukterinei bendrovei skirtos baudos dydžio.
- 139 Be to, kadangi ginčijamame sprendime nustačius, o skundžiamame sprendime patvirtinus tokį solidarumą, nagrinėjamos patronuojančiosios bendrovės negali tiksliai žinoti, kokią baudos dalį jos turi sumokėti atsižvelgiant į laikotarpį, kuriuo jos pripažintos solidariai su dukterine bendrove atsakingomis už pažeidimą, taip pat turi būti konstatuotas teisinio saugumo principo pažeidimas.
- 140 Šio teisinio nesaugumo negali sušvelninti įprastai taikoma atsakomybės lygiomis dalimis taisyklė, kurią skundžiamo sprendimo 215 punkte įtvirtino Bendrasis Teismas ir pagal kurią tuo atveju, kai Komisijos sprendime, kuriuo kelioms bendrovėms skiriama solidariai mokėtina bauda, nėra jokio konstatavimo, kad įmonės viduje yra tam tikrų bendrovių atsakomybė už tos įmonės dalyvavimą kartelyje tam tikru apibrėžtu laikotarpiu, reikia daryti prielaidą, kad jos atsakingos vienodai, todėl joms solidariai skirtas baudas turi sumokėti lygiomis dalimis.
- 141 Iš tiesų Sąjungos teisėje tokia taisyklė nenustatyta (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 70 ir 71 punktai). Beje, bet kuriuo atveju ši taisyklė taikoma tik vidiniam baudos paskirstymui tarp bendraskolių, kai Komisijai jau sumokėta visa bauda, o ne atitinkamoms sumoms, kurias Komisija gali reikalauti sumokėti iš juridinių asmenų, priklausiusių kiekvienai pažeidimo darymo laikotarpiu viena po kitos juos valdžiusiai įmonei, nustatyti atsižvelgiant į išorinį solidarumo santykį.
- 142 Galiausiai, kaip išvados 141 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Komisijos argumentas, kad ji galėjo apskaičiuoti pažeidimą padariusiai dukterinei bendrovei ir ją viena po kitos valdžiusioms patronuojančiosioms bendrovėms skirtą baudą remdamasi tik dukterinei bendrovei nustatytos pradinės baudos dydžiu, negali paneigti išvados, kad Komisijos nustatyta ir Bendrojo Teismo patvirtinta solidarumo apibrėžtis yra teisinio saugumo ir bausmių bei sankcijų individualumo principų pažeidimas.
- b) Dėl argumentų, susijusių su vidiniu baudos paskirstymu tarp solidariųjų bendraskolių
- i) Šalių argumentai
- 143 Pirma, bendrovės apeliančios kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis pažeidė teisinio saugumo ir bausmių bei sankcijų individualumo principus, nes skundžiamo sprendimo 215 punkte nusprendė, kad atsižvelgiant į įprastai taikomą atsakomybės lygiomis dalimis taisyklę, apie kurią kalbėta šio sprendimo 140 punkte,

kiekviena bendrovė, kuriai skirta sankcija, remdamasi ginčijamu sprendimu gali nustatyti, kokią baudos dalį ji turi sumokėti atsižvelgiant į vidinį santykį su kitais solidariaisiais bendraskoliais, tačiau tokia įprastai taikoma taisyklė prieštarauja Sąjungos teisėje numatyta solidarumo sąvokai.

- 144 Antra, bendrovės apeliančės teigia, kad, remdamasis atsakomybės lygiomis dalimis taisykle, Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 236 punkte konstatavo, kad Komisija nacionaliniam teismui arba arbitražui nedelegavo įgaliojimų nustatyti, kokią baudos dalį jos turi sumokėti. Komisija, atsižvelgdama į faktines bylos aplinkybes ir kiekvienos įmonės ypatumus, turėjo nustatyti kiekvieno bendraskolio dalį. Jeigu Komisija nenustato, kokia baudos dalį turi sumokėti kiekvienas bendraskolis, ji netiesiogiai suteikia šiuos įgaliojimus trečiajam asmeniui, t. y. nacionaliniam teismui arba arbitražui, ir taip pažeidžia EB 7 straipsnį.
- 145 Trečia, bendrovės apeliančės teigia, kad, atmetęs jų argumentus dėl teisinio saugumo principo pažeidimo ir dėl neteisėto įgaliojimo perleidimo remiantis atsakomybės lygiomis dalimis taisykle, Bendrasis Teismas pažeidė pareigą motyvuoti, nes taip pakeitė ginčijamo sprendimo turinį ir papildė jį motyvais, kurie, beje, prieštarauja Komisijos valiai.
- 146 Komisija teigia, kad pagrindas dėl neteisėto įgaliojimų delegavimo yra naujas, todėl nepriimtinas, ir kad bet kuriuo atveju jis yra nepagrįstas, nes grindžiamas klaidinga prielaida, kad Komisija turi įgaliojimą nustatyti solidarių bendraskolių mokėtinas dalis pagal jų vidinius santykius, nors jos įgaliojimai skirti baudą susiję tik su išoriniu solidarumo santykiu. Atvirkščiai, Komisija iš esmės pritaria kritikai dėl atsakomybės lygiomis dalimis taisyklės, kurią skundžiamo sprendimo 215 punkte išdėstė Bendrasis Teismas, tačiau prašo Teisingumo Teismo pakeisti motyvus, kad būtų atmesti kaltinimai, susiję su teisinio saugumo ir bausmių bei sankcijų individualumo principų pažeidimu.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

- 147 Visų pirma reikia atmesti Komisijos pareikštą nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą, susijusį su *Alstom* grupės bendrovių argumentais dėl neteisėto įgaliojimų skirti sankcijas delegavimo.
- 148 Iš tiesų, atsižvelgiant į tai, kad šalis turi turėti galimybę ginčyti visus jai skirtos sprendimo motyvus, kiekviena šalis, jei Bendrasis Teismas sujungė dvi bylas ir priėmė vieną sprendimą, kuriuo atsakoma į visus šalių jam nagrinėjant bylą nurodytus ieškinio pagrindus, gali ginčyti samprotavimus, susijusius su ieškinio pagrindais, kuriuos Bendrajame Teisme nurodė tik ieškovas kitoje sujungtoje byloje, jei šie samprotavimai jam taikytini (2013 m. liepos 11 d. Sprendimo *Team Relocations ir kt. prieš Komisiją*, C-444/11 P, 34 punktas).
- 149 Iš esmės dėl, pirma, bendrovių apeliančių argumentų, susijusių su skundžiamo sprendimo 215 ir 236 punktais, reikia konstatuoti, kad jie grindžiami šio sprendimo 214 punkte išdėstyta prielaida, kad pagal Reglamento Nr. 23 straipsnio 2 dalį Komisijai suteikta kompetencija skirti baudą, kurią solidariai turi sumokėti keli tai pačiai įmonei priklausantys juridiniai asmenys, apima išimtinę teisę nustatyti, kokias baudos dalis solidarieji bendraskoliai turės sumokėti atsižvelgiant į jų vidinius santykius, kai visa baudos suma Komisijai jau bus sumokėta.
- 150 Pritaręs šiai prielaidai Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą.
- 151 Iš tiesų Komisijai suteiktas įgaliojimas skirti sankcijas apsiriboja baudos, kurią solidariai jai turi sumokėti tą pačią įmonę sudarantys juridiniai asmenys, dydžio nustatymu, t. y. išoriniu solidarumo santykiu, tačiau jis neapima įgaliojimo nustatyti, kokią skirtos baudos dalį turės sumokėti solidarieji bendraskoliai atsižvelgiant į vidinį jų solidarumo santykį (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 58 punktas).

- 152 Tuo atveju, kai susitarimu nenustatytos bendraskolių mokėtinios baudos, kuri jiems buvo skirta solidariai, dalys, nacionaliniai teismai turi nustatyti tas dalis laikydamiesi Sąjungos teisės ir taikdami nacionalinę teisę (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 62 punktą).
- 153 Tuo remiantis darytina išvada, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai skundžiamo sprendimo 215 punkte iš esmės nusprendė, kad Komisijos sprendime, kuriuo kelioms bendrovėms skiriama bauda, turinti būti sumokėta solidariai, nesant jokių nuorodų, kad įmonės viduje tam tikroms bendrovėms tenka didesnė atsakomybė už minėtos įmonės dalyvavimą kartelyje konkrečiu laikotarpiu, reikia manyti, kad jų atsakomybė yra vienoda ir kad dėl to solidariai skirtas baudas jos turi sumokėti lygiomis dalimis (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 69 punktą).
- 154 Tuo remiantis taip pat darytina išvada, kad Bendrasis Teismas negalėjo remtis tokia įprastai taikoma atsakomybės lygiomis dalimis taisykle, kad atitinkamai skundžiamo sprendimo 216 ir 236 punktuose galėtų padaryti išvadą, kad bendrovės, kurioms skirtos sankcijos, galėjo be vargo suprasti galimas baudos, kuri turi būti sumokėta solidariai, skyrimo finansines pasekmes ir kad Komisija nedelegavo savo įgaliojimo skirti sankcijas nacionaliniam teismui arba arbitrai.
- 155 Vis dėlto reikia priminti, kad nors Bendrojo Teismo sprendimo motyvais pažeidžiama Sąjungos teisė, šio sprendimo rezoliucinė dalis pasirodo pagrįsta kitais teisiniais motyvais, tad dėl tokio pažeidimo šis sprendimas neturi būti panaikintas, bet reikia pakeisti jo motyvus (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2008 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *FIAMM ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją*, C-120/06 P ir C-121/06 P, Rink. p. I-6513, 187 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 156 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, aiškėja, kad minėtuose 216 ir 236 punktuose Bendrasis Teismas akivaizdžiai pagrįstai nusprendė atmesti argumentus, susijusius atitinkamai su teisinio saugumo principo pažeidimu ir su neteisėtu Komisijos įgaliojimų delegavimu.
- 157 Pirma, kadangi Komisija neturi įgaliojimo viduje paskirstyti solidariai skirtos baudos dydžio, negali būti keliamas reikalavimas, kad kiekviena bendrovė turi galėti remdamasi sprendimu, kuriuo jai skiriama solidariai su viena ar keliomis kitomis bendrovėmis mokėtina bauda, nustatyti, kokią dalį ji turės sumokėti atsižvelgiant į santykį su jos solidariaisiais bendraskoliais, kai visa bauda Komisijai jau sumokėta (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 66 punktą). Nesant susitarimo, šią dalį turi nustatyti nacionalinis teismas. Todėl šios dalies nenustatymas Komisijos sprendime, kuriuo skiriama solidari bauda, negali savaime būti laikomas teisinio saugumo principo pažeidimu.
- 158 Antra, kadangi įgaliojimą viduje paskirstyti solidariai mokėtinios baudos sumą turi nacionalinis teismas arba arbitras, o ne Komisija, jos jokių atveju negalima kaltinti tuo, kad ji neteisėtai delegavo tą įgaliojimą ir ginčijamame sprendime nenustatė, kokias dalis solidarieji bendraskoliai turi sumokėti atsižvelgiant į jų vidaus santykį.
- 159 Remiantis šiais argumentais darytina išvada, kad nurodyti pagrindai bet kuriuo atveju yra akivaizdžiai nepagrįsti, ir atsižvelgiant į šio sprendimo 157 ir 158 punktuose išdėstytus teisinius motyvus, kuriais reikia pakeisti skundžiamo sprendimo 216 ir 236 punktuose nurodytus Bendrojo Teismo motyvus, apeliacinius skundus dėl šio klausimo reikia atmesti.
- 160 Galiausiai taip pat reikia atmesti argumentą, susijusį su Bendrojo Teismo tariamai padarytu pareigos motyvuoti pažeidimu. Bendrojo Teismo negalima kaltinti tuo, kad ginčijamo sprendimo motyvus jis pakeitė savaisiais. Atlikdamas ginčijamo sprendimo teisėtumo kontrolę, Bendrasis Teismas turėjo visišką teisę atmesti nagrinėjamus pagrindus remdamasis tokiais motyvais, kokia yra įprastai taikoma atsakomybės lygiomis dalimis taisykle, net jei iš esmės šis motyvas pasirodė esąs teisiškai klaidingas.

161 Atsižvelgiant į vis tai, kas išdėstyta, reikia daryti išvadą, kad *Areva* apeliacinio skundo antrasis ir trečiasis pagrindai bei *Alstom* grupės įmonių apeliacinio skundo antrojo pagrindo trečia dalis ir ketvirtasis pagrindas yra pagrįsti tiek, kiek juose Komisija ir Bendrasis Teismas kaltinami tuo, kad nustatė *Areva* ir *Alstom* faktinį solidarumą ir taip pažeidė solidaraus baudos mokėjimo taisykles, kylančias iš teisinio saugumo ir bausmių bei sankcijų individualumo principų.

3. Dėl *Areva* pateikto apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo, susijusio su proporcingumo ir vienodo požiūrio principų pažeidimu nustatant jai skirtą baudą

i) Šalių argumentai

162 *Areva* teigia, kad naudodamasis jam suteikta neribota jurisdikcija Bendrasis Teismas turėjo įvertinti, ar *Areva* solidariai skirtos baudos dydis yra proporcingas pažeidimo sunkumui ir trukmei ir ar jis atitinka vienodo požiūrio principą. Taikydamas šiuos principus, Bendrasis Teismas turėjo sumažinti maksimalų baudos, už kurios sumokėjimą *Areva* pripažinta solidariai atsakinga, dydį.

163 Proporcingumo principas tariamai buvo pažeistas dėl to, kad vos už keturis mėnesius trukusį pažeidimą iš *Areva* buvo priteista solidariai sumokėti tokio dydžio baudą, kuri yra maždaug dvigubai mažesnė už *Alstom* solidariai mokėtiną baudą už dvylika metų trukusį pažeidimą arba dvigubai didesnė už baudą, kurią *Alstom* privalo sumokėti viena už ketverius metus trukusį tiesioginį dalyvavimą nagrinėjamame kartelyje.

164 Į vienodo požiūrio principą taip pat nebuvo atsižvelgta, nes Bendrasis Teismas patvirtino ginčijamą sprendimą, nepaisydamas to, kad tuo sprendimu Komisija, atsižvelgusi į dalyvavimo darant nagrinėjamą pažeidimą trukmę, *Areva* nubaudė daug griežčiau negu *Alstom*, nors ši buvo viena iš aptariamo kartelio bendrovių sumanytojų, nors jos dalyvavimo tame kartelyje bendra trukmė yra 47 kartus ilgesnė nei *Areva* ir apyvarta buvo didesnė už *Areva*.

165 Komisija teigia, kad šis apeliacinio skundo pagrindas yra nepriimtinas, nes, be kita ko, *Areva* jo nenurodė pirmojoje instancijoje ir jis tuo labiau nėra viešąja tvarka grindžiamas pagrindas, kurį Bendrasis Teismas būtų turėjęs iškelti savo iniciatyva. Iš esmės Komisija teigia, kad *Arvea* skirtos baudos nustatymas neturėtų būti kritikuojamas, nes, be kita ko, ta bauda buvo apskaičiuota taikant gaires.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

166 Visų pirma dėl šio apeliacinio skundo pagrindo priimtino reikia konstatuoti, kad, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 189 punkte, ieškinyje pirmojoje instancijoje *Areva* grupės bendrovės nenurodė jokio su proporcingumo ir vienodo požiūrio principų pažeidimu susijusio ieškinio pagrindo, kuriame teigtų, kad dėl šių principų pažeidimo *Areva* skirta bauda yra neteisėta. Nors ieškinyje šios bendrovės iš tikrųjų nurodė, kad buvo pažeisti vienodo požiūrio ir proporcingumo principai, šie argumentai buvo susiję su visiškai kitu klausimu, t. y. solidariai mokėtinoms baudos skyrimu bendrovėms *Alstom* ir *Areva T&D SA*.

167 Todėl tai yra naujas pagrindas, kuris, remiantis šio sprendimo 113 punkte nurodyta teismų praktika, yra nepriimtinas nagrinėjant apeliacinį skundą Teisingumo Teisme.

168 Beje, kaip išvados 191 punkte pažymėjo generalinis advokatas, bendrovės *Areva T&D SA* perleidimas atgal *Alstom*, nors jis ir įvyko tarp ieškinio pareiškimo pirmojoje instancijoje ir apeliacinio skundo pateikimo, nėra nauja faktinė aplinkybė, kuria remiantis būtų galima teigti, kad šis pagrindas turėtų būti priimtinas, nes jis nėra grindžiamas ta aplinkybe.

- 169 Vis dėlto *Areva* pateiktas apeliacinio skundo ketvirtasis pagrindas yra priimtinas tiek, kiek šiame pagrindė ji kaltina Bendrąjį Teismą, kad jis, pasinaudodamas jam suteikta neribota jurisdikcija, neišnagrinėjo jai solidariai būtent su *Areva T&D SA* skirtos baudos neteisėtumo, grindžiamo tariamu proporcingumo ir vienodo požiūrio principų pažeidimu, arba kad padarė teisės klaidą tai darydamas.
- 170 Kaip priminta šio sprendimo 118 punkte, pagrindas, dėl kurio tvirtinama, kad jis nurodytas skundžiamame sprendime, gali būti nurodytas apeliaciniame skunde.
- 171 Dėl šio aspekto reikia priminti, kad, be SESV numatytos teisėtumo kontrolės, Bendrasis Teismas taip pat turi remiantis SESV 261 straipsniu pagal Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį jam suteiktą neribotą jurisdikciją, kuria naudodamasis gali Komisijos vertinimą pakeisti savuoju ir dėl tos priežasties panaikinti, sumažinti arba padidinti skirtą baudą arba periodinę baudą (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Siemens ir kt. prieš Komisiją* 334 punktą ir 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Koninklijke Wegenbouw Stevin prieš Komisiją*, C-586/12 P, 32 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 172 Vis dėlto Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, kad neribotos jurisdikcijos įgyvendinimas neprilygsta patikrinimui savo iniciatyva ir kad procesas Sąjungos teismuose vyksta remiantis rungimosi principu. Išskyrus viešąją tvarką grindžiamus pagrindus, kuriuos teismas privalo pateikti savo iniciatyva, būtent ieškovas privalo nurodyti pagrindus dėl skundžiamo sprendimo ir pateikti juos pagrindžiančių įrodymų (minėto Sprendimo *Siemens ir kt. prieš Komisiją* 335 punktas).
- 173 Be to, Teisingumo Teismas nurodė, kad šis procesinis reikalavimas neprieštarauja taisyklei, pagal kurią, kiek tai susiję su konkurencijos taisyklių pažeidimais, būtent Komisija turi pateikti jos konstatuotų pažeidimų įrodymų ir nurodyti, kuriais įrodymais pakankamai patvirtinamas pažeidimą sudarančių aplinkybių egzistavimas. Pareiškiant ieškinį teisme iš ieškovo iš tikrųjų reikalaujama būtent nurodyti skundžiamo sprendimo ginčijamus klausimus, šiuo atžvilgiu suformuluoti kaltinimus ir pateikti svarių įrodymų, kad jo kaltinimai pagrįsti (minėto Sprendimo *Siemens ir kt. prieš Komisiją* 336 punktas).
- 174 Taigi nėra jokių požymių, kad, naudodamasis jam suteikta neribota jurisdikcija, kuri taikyta skundžiamo sprendimo 318–323 punktuose, Bendrasis Teismas nesilaikė šių principų.
- 175 Skundžiamo sprendimo 317 punkte konstatavęs su proporcingumo ir vienodo požiūrio principais susijusių ieškovių pateiktų ieškinio pagrindų pagrįstumą remdamasis tuo, kad Komisija *Alstom* ir *Areva* grupės bendrovėms už sunkinančią aplinkybę dėl pažeidimo organizatoriaus vaidmens padidino joms skirtas bazines baudas 50 % (ir šis padidėjimas yra toks pats kaip ir *Siemens* atveju), Bendrasis Teismas minėtuose 318–323 punktuose pakeitė *Alstom* ir *Areva* solidariai skirtas baudas ir sumažino šį padidėjimą atitinkamai 35 % ir 20 %.
- 176 Šiomis konkrečiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas, naudodamasis jam suteikta neribota jurisdikcija, neprivalėjo savo iniciatyva nagrinėti kitų kaltinimų, kurie galbūt gali būti pateikti dėl *Areva* skirtos baudos dydžio remiantis proporcingumo ir vienodo požiūrio principų pažeidimu ir kuriuos *Areva* pateikė apeliaciniame skunde.
- 177 Galiausiai remiantis tvirtai nusistovėjusia teismo praktika darytina išvada, kad apeliacinėje byloje priimdamas sprendimą teisės klausimais Teisingumo Teismas negali teisingumo sumetimais savo vertinimu pakeisti Bendrojo Teismo įgyvendinant savo neribotą jurisdikciją pateikto vertinimo dėl įmonėms už jų padarytą Sąjungos teisės pažeidimą skirtų baudų dydžio. Taigi tik tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad sankcijos dydis yra ne tik netinkamas, bet ir toks didelis, kad jį būtų galima laikyti neproporcingu, reikėtų konstatuoti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą dėl to, kad baudos dydis yra netinkamas (2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Quinn Barlo ir kt. prieš Komisiją*, C-70/12 P, 57 punktas)

- 178 Šiuo atveju, kiek tai susiję su tariamai netinkamu *Areva* skirtos baudos dydžiu, reikia pasakyti, kad dėl to, jog darant nagrinėjamą pažeidimą ši bendrovė dalyvavo trumpai, negalima teigti, kad solidariai *Areva* skirtos baudos dydis yra toks didelis, kad jį būtų galima laikyti neproporcingu.
- 179 Kaip teigia Komisija, šis dydis buvo apskaičiuotas taikant gairėse išdėstytą metodiką. Todėl neginčytina: kadangi nagrinėjamame kartelyje *Areva* dalyvavo trumpai, pradinis baudos dydis nebuvo padidintas dėl pažeidimo trukmės, nors *Alstom* atveju pradinis dydis buvo padidintas 155 % dėl to, kad ji kartelyje dalyvavo iš viso 15 metų ir 8 mėnesius.
- 180 Vis dėlto aplinkybė, kad *Areva* dalyvavimas darant tą pažeidimą truko trumpai, nesumažina *Areva* inkriminuojamo pažeidimo sunkumo, atsispindėjusio skaičiuojant baudą, konkrečiai kalbant, nustatant pradinį jos dydį.
- 181 Tačiau remiantis Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 3 dalimi baudos dydis turi būti nustatytas atsižvelgiant į atitinkamai įmonei individualiai inkriminuojamo pažeidimo sunkumą ir trukmę (minėto Sprendimo *Komisija prieš Siemens Österreich ir kt. ir Siemens Transmission & Distribution ir kt. prieš Komisiją* 52 punktą).
- 182 Šiomis aplinkybėmis reikia atmesti *Areva* apeliacinio skundo ketvirtąjį pagrindą.

4. Dėl *Alstom* apeliaciniame skunde pateikto penktojo pagrindo, susijusio su teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimu

i) Šalių argumentai

- 183 Apeliacinio skundo penktajame pagrinde *Alstom* grupės bendrovės teigia, kad skundžiamo sprendimo 223–230 punktuose Bendrasis Teismas neatsižvelgė į *Alstom* ieškinio pirmojo pagrindo, susijusio su teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisminę gynybą pažeidimu, turinį ir dėl to neatsakė į šį ieškinio pagrindą.
- 184 Tuose punktuose Bendrasis Teismas išsakė nuomonę dėl teisminės kontrolės reikalavimo, konkrečiai kalbant, dėl aplinkybės, kad *Alstom* ir *Areva T&D SA* pasinaudojo teise pateikti ginčijamą sprendimą teisminei kontrolei, veiksmingai pasinaudojusios teisinės gynybos būdais. Tačiau Bendrajame Teisme *Areva* pateikto ieškinio pirmasis pagrindas buvo susijęs su laisve rinktis, ar pateikti ieškinį, kuri buvo apribota paskyrus *Alstom* ir *Areva T&D SA* solidariai mokėtiną baudą.
- 185 Komisija teigia, kad skundžiamo sprendimo 223–230 punktuose Bendrasis Teismas tinkamai atsakė į *Alstom* grupės bendrovių pirmojoje instancijoje pateiktus argumentus.

ii) Teisingumo Teismo vertinimas

- 186 Priešingai, nei teigia *Alstom* grupės bendrovės, skaitant skundžiamo sprendimo 223–230 punktus galima teigti, kad Bendrasis Teismas tinkamai atsakė į *Alstom* nurodytą ieškinio pagrindą, susijusį su teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimu, ir tame atsakyme visapusiškai atsižvelgė į jos pateiktų argumentų turinį.
- 187 Iš tiesų skundžiamo sprendimo 224–227 punktuose priminęs reikšmingą teismų praktiką, Bendrasis Teismas to paties sprendimo 228 punkte pagrįstai nusprendė, kad *Alstom* ir *Areva T&D SA* Komisijos skirta solidariai mokėtina bauda nepažeidė nė vienos šių bendrovių, kaip ginčijamo sprendimo adresačių, teisės tą sprendimą pateikti teisminei kontrolei, veiksmingai pasinaudojant Sąjungos teisės suteiktais teisinės gynybos būdais.

- 188 *Alstom* grupės bendrovės teigia, kad Bendrasis Teismas nepareiškė nuomonės dėl laisvės rinktis, ar pateikti ieškinį, kylančių iš to, kad *Alstom* ir *Areva T&D SA* buvo skirta solidariai mokėtina bauda. Taigi, jeigu *Areva T&D SA* pareikštų ieškinį, *Alstom* turėtų pasielgti taip pat, kad išvengtų pareigos mokėti visą skirtą baudą, o jeigu *Areva T&D SA* ieškinio nepareikštų, ji turėtų pati sumokėti šią baudą, o *Alstom* pareikštas ieškinys nebeturėtų įtakos šios baudos bendram dydžiui.
- 189 Dėl šio aspekto reikia konstatuoti, kad šie apribojimai yra tik neišvengiama pasekmė, kylanti dėl *Alstom* ir *Areva T&D SA* skirtos solidariai mokėtinos baudos. Nors tokia aplinkybė tikrai galėjo turėti įtakos solidarių bendraskolių strategijai, dėl jos savaime nekilo joks teisės į veiksmingą teisinę gynybą pažeidimas. Iš tiesų kiekvienas bendraskolis išsaugojo teisę ir galimybę pareikšti ieškinį, kuriomis pasinaudojo tiek *Alstom*, tiek *Areva T&D SA*, kaip tai skundžiamo sprendimo 228 punkte konstatavo Bendrasis Teismas.
- 190 Darytina išvada, kad *Alstom* grupės bendrovių apeliacinio skundo penktasis pagrindas turi būti atmestas.
- 191 Remiantis bendrovių apeliančių pateiktų apeliacinių skundų visų pagrindų analize darytina išvada, kad, pirma, *Areva* apeliaciniame skunde pateiktiems antrajam ir trečiajam pagrindams bei *Alstom* grupės bendrovių apeliaciniame skunde pateiktai antrojo pagrindo trečiai daliai ir ketvirtajam pagrindui reikia pritarti tiek, kiek juose pateikiami kaltinimai Komisijai ir Bendrajam Teismui dėl to, kad jie nustatė *Areva* ir *Alstom* faktinį solidarumą ir taip pažeidė iš teisinio saugumo bei bausmių ir sankcijų individualumo principų kylančias taisykles dėl solidariai mokėtinų baudų, ir, antra, kad likusios apeliacinių skundų dalys turi būti atmestos.
- 192 Tuo remiantis darytina išvada, kad skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 3 punkto antra įtrauka turi būti panaikinta.
- 193 Dėl šio ginčo reikia priimti galutinį sprendimą, nes šioje bylos stadijoje galima tai padaryti, kaip nustatyta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmoje pastraipoje.
- 194 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad ginčijamo sprendimo 2 straipsnio c punkte solidarumas apibrėžtas taip pat, kaip jį skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 3 punkto antroje įtraukoje apibrėžė Bendrasis Teismas, pasinaudojęs jam suteikta neribota jurisdikcija ir sumažinęs baudos dydžius.
- 195 Kadangi bendrovės apeliantės pirmojoje instancijoje prašė panaikinti ginčijamo sprendimo 2 straipsnio c punktą, šią nuostatą reikia panaikinti dėl tų pačių priežasčių, dėl kurių panaikinta skundžiamo sprendimo rezoliucinės dalies 3 punkto antra įtrauka ir kurios nurodytos šio sprendimo 129–142 punktuose.
- 196 Galiausiai pasinaudodamas pagal SESV 261 straipsnį Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsniu jam suteikta neribota jurisdikcija Teisingumo Teismas mano, kad taisyklės dėl solidarumo bus taikomos teisingai, jei baudų dydžiai bus nustatyti laikantis metodo, pagal kurį, priešingai nei pagal Komisijos ir Bendrojo Teismo pasirinktą metodą, bus laikomasi solidaraus baudų mokėjimo taisyklių, kylančių iš teisinio saugumo bei bausmių ir sankcijų individualumo principų.
- 197 Tuo remiantis darytina išvada, kad atsižvelgiant į tai, kas pasakyta šio sprendimo 138 punkte, ir į tai, kad tam tikros nagrinėjamos bendrovės turi naujus pavadinimus, kaip nurodyta šio sprendimo 14 punkte, 27 795 000 eurų dydžio bauda turi būti skirta *Alstom* solidariai su *Alstom Grid SAS*, o 20 400 000 eurų dydžio bauda turi būti skirta *Areva, T&D Holding* ir *Alstom Grid AG* solidariai su *Alstom Grid SAS*.

VI – Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 198 Pagal Procedūros reglamento 184 straipsnio 2 dalį, jeigu apeliacinis skundas yra pagrįstas ir pats Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą byloje, išlaidų klausimą sprendžia Teisingumo Teismas.
- 199 Pagal to paties reglamento 138 straipsnio 1 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 184 straipsnio 1 dalį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė.
- 200 Pagal to paties reglamento 138 straipsnio 3 dalį, jeigu kiekvienos šalies dalis reikalavimų patenkinama, o dalis atmetama, kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas. Pagal šią nuostatą Teisingumo Teismas gali nuspręsti, kad, be savo bylinėjimosi išlaidų, šalis padengia dalį kitos šalies bylinėjimosi išlaidų, jeigu tai pateisinama atsižvelgiant į nagrinėjamos bylos aplinkybes.
- 201 Kadangi *Areva* ir *Alstom* grupės bendrovių apeliaciniais skundams pritarta iš dalies, iš Komisijos reikia priteisti padengti ne tik savo bylinėjimosi išlaidas, susijusias tiek su procesu pirmojoje instancijoje, tiek su apeliaciniais skundais, bet ir penktadalį *Areva* ir *Alstom* grupės bendrovių bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesu pirmojoje instancijoje ir su apeliaciniais skundais. *Areva* ir *Alstom* grupės bendrovės padengia keturis penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesu pirmojoje instancijoje ir su apeliaciniais skundais.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. Panaikinti 2011 m. kovo 3 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimo *Areva ir kt. prieš Komisiją* (T-117/07 ir T-121/07) rezoliucinės dalies 3 punkto antrą įtrauką.
2. Panaikinti 2007 m. sausio 24 d. Komisijos sprendimo C(2006) 6762 galutinis dėl procedūros pagal [EB 81] straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla COMP/F/38.899 – Skirstomieji įrenginiai su dujų izoliacija) 2 straipsnio c punktą.
3. Už Sprendimo C(2006) 6762 galutinis 1 straipsnio b–f punktuose konstatuotus pažeidimus 27 795 000 eurų dydžio bauda skiriama *Alstom SA* solidariai su *Alstom Grid SAS*, o 20 400 000 eurų dydžio bauda skiriama *Areva SA*, *T&D Holding* ir *Alstom Grid AG* solidariai su *Alstom Grid SAS*.
4. Atmesti likusias apeliacinių skundų dalis.
5. Nurodyti Europos Komisijai padengti ne tik savo bylinėjimosi išlaidas, susijusias tiek su procesu pirmojoje instancijoje, tiek su apeliaciniais skundais, bet ir penktadalį *Areva SA*, *Alstom SA*, *T&D Holding SA*, *Alstom Grid SAS* ir *Alstom Grid AG* bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesu pirmojoje instancijoje ir su apeliaciniais skundais.
6. *Areva SA*, *Alstom SA*, *T&D Holding SA*, *Alstom Grid SAS* ir *Alstom Grid AG* padengia keturis penktadalius savo bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesu pirmojoje instancijoje ir su apeliaciniais skundais.

Parašai.